

ضَرْبُ الْمَثَلِ هَاي سُلَيْمَانَ پادشاه

۱ مَثَلِ هَاي سُلَيْمَانَ، بَاچَه دَاوُد،
پادشاهِ بَنِي إِسْرَائِيل:

۲ بَلَدِه پَي بُرْدُونِ حِكْمَتِ وَ آدَبِ،

بَلَدِه فَاْمِيْدُونِ تَوْرَايِ مَغْزَگِي-وَ-پُرْمَعْنِي

۳ وَ بَلَدِه قَبُولِ كَدُونِ نَصِيْحَتِ اَسْتِه

تَاكِه دَ عَدَالَتِ، دَ اِنصَافِ وَ دَ دُرُسْتكَارِي پَايِدَارِ شُنِي.

۴ اِي مَثَلِ هَا دَ مَرْدُمَايِ سَاَدَه دِلِ هُوشِيَارِي مِيْدِيه

وَ دَ جَوَانَا دَانَايِي وَ بِيْنَايِي.

۵ آدَمِ هُوشِيَارِ دَانَايِي خُو رِه كَلُو مُونِه

وَ آدَمِ فَاْمِيْدِه پِنْد-وَ-نَصِيْحَتِ رِه مِيْگِيْرِه.

۶ اُو كَسَا مَثَلِ هَا وَ نَقْلِ هَايِ پِنْدِ آمِيْزِ

وَ چِيْسْتَانَا وَ تَوْرَايِ سَرْدَرُگَمِ آدَمَايِ دَانَا رِه مُوفَاْمِه.

۷ تَرَسِ اَزِ خُدَاوَنْدِ شُرُوعِ عِلْمِ اَسْتِه؛

مَگَمِ آدَمَايِ بِيْ عَقْلِ دَ بَلِه حِكْمَتِ وَ نَصِيْحَتِ رِيْشَخَنْدِي مُونِه.

۸ اُو بَاچَه مِه! نَصِيْحَتِ اَتِه خُو رِه گُوشِ كُو

وَ پِنْدِ اَبِه خُو رِه اَيْلِه نَكُو،

۹ اَزِي كِه اُونَا مِثَلِ تَاجِ اَلِّي دَ بَلِه سَرِ تُو،

- و مِثْلِ گردو بِنْدِ اَلّی دَ گردون تُو یِه .
- ۱۰ باچه مه، اگه گُناه کارا تُو ره وادار دَ کارِ بَدِ مُونِه^a
قد ازوا موافقِ نَشُو .
- ۱۱ اگه اونا بُگیه: ” بیه قد مو بوری،
دَ گیتِه یِگو کس بِشینی و خُونِ اَزُو ره پَریزنی؛
بیه که بے دلیلِ راهِ یِگو آدمِ بیگُناه ره بَگیری .
- ۱۲ مِثْلِ قَبْرِ اَلّی اونا ره زنده و مُکَمَلِ قُورت کنی،
رقمِ کسای که دَ عالمِ مُردا مورِه .
- ۱۳ امزی راه مو هر رقمِ چیزای قِیمتی دَ دِستِ میری
و خانه های خُو ره از وُلجِه^b پُر مُونی .
- ۱۴ بیه که دِستِ خُو ره یِگ کُنی،
تاکه پگ مو دَ یِگِ خَلطِه شَریگِ بَشی .”
- ۱۵ باچه مه، دَ راهِ ازوا نَرُو،
حتی پایِ خُو ره ام دَ راهِ های ازوا نَه ایل،
- ۱۶ چراکه پایِ های ازوا سُونِ بَدی مُودَوِه
و اونا بَلدِه خُونِ ریختو اَبَلکَدِه مُونِه .
- ۱۷ چُونِ دامِ ایشتنو دَ پِیشِ چِیمِ مُرغَکو
بے فایده یِه .
- ۱۸ ای آدما دَ گیتِه ریختندونِ خُونِ خودونِ خُو آسته
و اونا بَلدِه جانِ خودونِ خُو دَ کَمینِ میشینِه .^c
- ۱۹ اینمی آسته سرنوشتِ تمامِ کسای که دَ پُشتِ فایدهِ ناحقِ میگرده

^a ۱:۱۰ وادار کدو یعنی «باغِ سُرخ و سَوزِ نِشو دَدو». ^b ۱:۱۳ «وُلجِه» یعنی غَنیْمَت . ^c ۱:۱۸ تا

که جانِ خودونِ خُو ره نابُود کُنِه

و اُو ره دَ زور میگیره.
فایده نالحق جانِ امزُو آدم ره تَباه مونه.

- ۲۰ حِکمت دَ بُرو کُوی مونه
و دَ چار راهی ها آواز خُو ره بلند مونه؛
۲۱ از سرِ کُوجه های پیر-و-بار چِیغ میزنه
و دَ پیشِ درگه های شار پیغام خُو ره اِعلان مونه:
۲۲ "آی نادونا، تا چی وخت میخاهید که نادو بُمَنید؟
تا به کی آدمای لَوڈه شُوق و علاقه دَ ریشخندی کدو دَره؟
و نفرای بے عقل از دانایی بد مُورَه؟
۲۳ سرزنش مَره قَبول کده خود ره اِصلاح کُنید.
ما روحِ خُو ره دَ بِلَه شُمو میبِرِزُم
و تورای خُو ره بِلدِه شُمو مُوفامَنُم:
۲۴ چُون ما کُوی کَدُم،
مگم شُمو نصیحتِ مَره رَد کدِید،
ما دِستای خُو ره سُون شُمو دِراز کَدُم،
مگم کس دَ قِصّه مه نَشُد.
۲۵ ازی که تمامِ نصیحتای مَره پسِ گوش کدِید
و سرزنش مَره قَبول نکدِید،
۲۶ پس ما ام دَ وختِ مُصیبتِ شُمو خَنده مُونُم؛
و غَیبتیکه بلا دامونگیر شُمو مُوشه
۲۷ و مُصیبتِ رقمِ بادِ اَلّی شُمو ره چارپیر مونه
و بلاِ مِثلِ گِردبادِ وَری شُمو ره گِردگیره مونه

و دِستِ تَنگی و پَریشانی شُمُو رِه دَ چَنگ خُو مِیگیرِه، ما شُمُو رِه رِیشخَند مُونُم.
 ۲۸ دَ اُو وخت اونا مَرِه کُوی مُونه،
 مگم ما جواب نَمیدُم،
 و اونا سخت پُشت مه مِیگرده،
 لیکن مَرِه پِیدا نَمیتنه،
 ۲۹ چراکه اونا از دانایی بَد بُرد
 و ترسِ خُداوند رِه اِنْتِخاب نَکد
 ۳۰ و نَصِیحتِ مَرِه ام قَبُول نَکد
 و سرزنش مَرِه خار حِساب کد.
 ۳۱ دَزی رَقم اونا ثَمَرِ راه های غَلَط خُو رِه مِینگرِه
 و از نَتِیجِه هَدَف-و-نَقشه های خُو سیر مُوشه.
 ۳۲ سرکشی نادونا، آدمای نادو رِه مُوکُشه
 و اَسُودگی آدمای بے عقل اونا رِه از بَین مُوبرِه.
 ۳۳ مگم اُو کسای که دَز مه گوش مِیدیه دَ اَمْنِیتِ زندگی مُونه،
 و دُور از بَیمِ بَلا، آرام و اَسُوده اَسته.

۲
 ۱) باچِه مه، اگه تورای مَرِه قَبُول کُنی
 و دِستورای مَرِه محکم بَگیری،
 ۲ اگه دَ حِکمت گوش بَدی
 و دِل تُو سُون بِنیایی بَشه،
 ۳ اگه دانایی رِه طلب کُنی
 و آواز خُو رِه بِلدِه بِنیایی بِلند کُنی،

- ۴ و اگه حکمت ره مثلِ نقره دُنْدَل^a کُنی
و مثلِ یگ خزانِه تاشه شُدّه بِطَلَبی،
- ۵ اَوْ غَیْتِ مَعْنای «تَرَسِ خُداوند» ره مَوْفامی،
و شِناختِ خُدا ره حاصِلِ مَوْکُنی،
- ۶ چرَاکِه خُداوند حِکْمَتِ ره عطا مونه،
و از دانِ اَزُو عِلْمِ و دانِش بُر مَوْشه.
- ۷ اَوْ پیروزی ره بِلدِه آدَمایِ صَادِقِ نِگَاهِ مونه
و بِلدِه کَسایِ که دَ راهِ راستِ رَبیِ یَه، اَوْ یِگِ سِپَرِ آسْتَه،
- ۸ تا که راهِ اِنْصافِ-و-عَدالتِ نِگَاهِ شُنَه.
اَوْ از رَوْشِ مومنینِ خُو حِمایتِ مونه.
- ۹ پَسِ دَمزیِ رَقْمِ تُو مَوْفامی که عَدالتِ، اِنْصافِ و صَدَاقَتِ چِیِ آسْتَه
و هر راهِ راستِ-و-خُوبِ ره دَرکِ کدِه مِیْتَنی.
- ۱۰ چُونِ حِکْمَتِ دَ دِلِ تُو داخِلِ مَوْشه
و دانِشِ جانِ تُو ره پُورِ از خوشیِ مونه.
- ۱۱ بِنیاییِ از تُو مُحافِظَتِ مونه
و داناییِ تُو ره حِفظِ کدِه
- ۱۲ از راهِ بَدِ نِجَاتِ مِیدِیَه
و از آدَمیِ که تورا یِ خرابِ مَوْگیَه، تُو ره دُورِ نِگَاهِ مَوْکُنَه،
- ۱۳ یَعْنیِ اَزُو آدَمایِ که راهِ راستِ ره اِبلَه کدِه
و دَ راهِ هایِ تَرِیکِیِ گُناهِ رَبیِ آسْتَه.
- ۱۴ اَوْ رَقْمِ آدَمایِ از کارایِ بَدِ لِدَتِ مَوْیَرَه
و از تورا یِ بَدِ خوشِ شیِ مِییَه.

^a ۲:۴ «دُنْدَلِ کدو» یعنی پالیدو.

- ۱۵ راه های امزُو کسا کَج آسته
و اونا طریق های دُرست ره ایله کده.
- ۱۶ حکمت تُو ره از خاتُونِ زِناکار
و از تورای نَرم-و-چرب خاتُونِ بیگنه نِجات میدیه.
- ۱۷ ای رقم خاتُو شوی خُو ره که دَ وختِ جوانی گِرِفْتُد، ایله مونه
و قَوْلِ پاک ره که دَ غَیْتِ توی کدو دَ حُضُورِ خُدا دَدُد، پُرْمُشت مونه.
- ۱۸ خانِه ازُو گِرِداوِ مَرگ آسته،
چون راه های امزُو خاتُو سُون دُنْیای مُرده ها موره.
- ۱۹ کسای که پیشِ ازُو موره هیچ کُدم شی پس نَمییه
و اونا دَ راه حَیاتِ نَمیرسه.
- ۲۰ پس دَ راهِ آدمای نیک قَدَم بیل
و دَ راهِ آدمای دُرستکار ثابت بُن.
- ۲۱ چون آدمای راستکار پایه شی دَ زمی محکم آسته،
و مردُمِ پاک-و-بے عیب دَ جای خُو باقی مومنه.
- ۲۲ مگم بدکارا از رُوی زمی نابود موشه
و ریشِه آدمای چالباز از زمی کنده موشه.

- ۳
۱ باچه مه، تعلیم مَره پُرْمُشت نَکُو
و احکام مَره دَ دِلِ خُو نِگاه کُو،
۲ چراکه اونا عُمَر تُو ره دِرَاز مونه
و دَز تُو صُلح و سلامتی مویخسه.
۳ رَحمت و راستی ره هرگِز از دِست نَدی،
بَلکِه اونا ره دَ گردون خُو اوزو کُو

و دَ وَرَقٍ دِلْ خُو نُوِشْتَه كُو .
۴ اوخته مَوْرِدِ لُطْفِ قَرَارِ مِیْگِیْرِی و نِیْکِنَامِ مَوْشِی
اَم دَ نَظَرِ خُدا و اَم دَ نَظَرِ مَرْدُم .

۵ قَد تَمَامِ دِلْ خُو دَ خُداوند تَوَكَّلِ كُو
و دَ عَقْلِ خُودِ خُو تَكِیَه نَكُو .
۶ دَ تَمَامِ رَاهِ هَایِ خُو خُدا رَه دَ نَظَرِ بِگِیْرِ
و اُو رَاهِ هَایِ تُو رَه اَوَارِ مُونَه .
۷ خُودِ رَه حَكِیْمِ و دَانَا فِیْكَرِ نَكُو ؛
از خُداوند بَتَرَسِ و از بَدِیِ دُورِیِ كُو .
۸ اِیِ چِیْزَا بَلَدِه جَانِ تُو سَلَامَتِیِ مِیْدِیَه
و دَ اسْتَعُونَایِ تُو طَاقَتِ و تَازْگِیِ مَوْخِشَه .
۹ قَد دَارَایِیِ خُو خُداوند رَه اِحْتِرَامِ كُو ،
از اَوَّلِیْنِ حَاصِلَاتِ خُو بَلَدِه اَزُو تَقْدِیْمِ كُو .^a
۱۰ اُو غَیْتِ دِیِ خَانَه هَایِ تُو پُرِ از نِعْمَتِ مَوْشَه
و كُوزَه هَایِ^b تُو از شَرَابِ تَازَه اِنْگُورِ پُرِ شُدِه لَبْرِیْزِ مَوْشَه .

۱۱ باچَه مَه ، اِصْلَاحِ-و-تَرْبِیْه خُداوند رَه رَدِ نَكُو
و سَرزَنْشِ اَزُو رَه خَارِ حِسَابِ نَكُو ،
۱۲ چُونِ خُداوند هَر كَسِ رَه كِه دُوسْتِ دَرَه ، سَرزَنْشِ مُونَه ،

^a ۳:۹ «اَوَّلِیْنِ حَاصِلَاتِ» دَزِیِ مَعْنِیِ اَسْتَه كِه دَ مَطَابِقِ تَوْرَاتِ مَوْسِی ، بَنِیِ اِسْرَائِیْلِ یِگِ دَهْمِ حِصَّه از حَاصِلَاتِ زَمِیْنِ خُو رَه دَ رَاهِ خُدا مِیْدَد . ^b ۳:۱۰ دَ زَمَانِ قَدِیْمِ مَرْدُمِ بَلَدِه دَخِیْرَه كَدُونِ اُو و یَا اُو اِنْگُورِ كُوزَه هَایِ كُتَه اِسْتِیْفَادَه مَوْكَد .

اُمُو رَقْمِ كِه يِگ آتِه باچِه دوست دَشْتَنِي خُو رِه سِرزَنَش كَدِه اِصْلَاحِ مُونِه.
 ۱۳ نِيك دَ بَخْتِ كَسِي كِه حِكْمَتِ رِه پَيِدَا كُنِه
 و نِيك دَ بَخْتِ آدَمِي كِه دَانَايِي-و-پِينَايِي رِه حَاصِلِ كُنِه،
 ۱۴ چُون فَايِدِه شِي از فَايِدِه تُجَارَتِ نُفَرِه كَدِه بَهْتَر
 و از مَنفَعَتِ طَلَا كَدِه خُو بَتَرِ اَسْتِه.
 ۱۵ اَرزِشِ حِكْمَتِ از دَانِه هَاي قِيَمَتِي كَدِه كَلُو اَسْتِه
 و هَر چِيزِي كِه تُو دَرُو شُوقِ دَشْتِه بَشِي قَدِ حِكْمَتِ بَرَابَرِ نُمُوشِه.
 ۱۶ دِرَازِي عُمَرِ دَ دِسْتِ رَاسْتِ شِي
 و ثُرُوتِ و عِزَّتِ دَ دِسْتِ چِپِ شِي اَسْتِه.
 ۱۷ رَاهِ هَاي حِكْمَتِ، رَاهِ هَاي خُوشِي يِه
 و تَمَامِ مَسِيرِ هَاي شِي صُلْحِ-و-سَلَامَتِي اَسْتِه.
 ۱۸ بَلَدِه كَسَاي كِه اُو رِه دَ دِسْتِ مِيرِه، اُو يِگِ دِرَخْتِ حَيَاتِ اَسْتِه،^a
 و كَسَاي كِه خُودِ رِه دَرُو بِچَسپَنِه، اُونَا خُوشَبَخْتِ مُوشِه.

۱۹ خُدَاوندِ تَوَسُطِ حِكْمَتِ خُو پَايَسَنَگِ زَمِي رِه ايشْت
 و قَدِ عَقْلِ و دَانَايِي خُو اَسْمُونَا رِه تِيَارِ كَدِ.
 ۲۰ اُو دَ وَسِيْلَهِ عِلْمِ خُو از چُقُورِي هَاي زَمِي اُو رِه جَارِي كَدِ
 و از اَوُرِ هَا بَارِشِ بَارَنَدِ.
 ۲۱ باچِه مِه، نَه ايل كِه اَمِي چِيَزَا از نَظَرِ تُو دُورِ شُنِه؛
 حِكْمَتِ كَامِلِ و دُورَاَنَدِيشِي رِه خُوبِ حِفْظِ كُو.
 ۲۲ اُونَا بَلَدِه جَانِ تُو زَنَدَگِي

^a ۳:۱۸ «دِرَخْتِ حَيَاتِ» يِگِ دِرَخْتِ اَسْتِه كِه دَ بَاغِ عِدْنِ، يِعْنِي دَ بَهْشْتِ، و جُودِ دَرِه و هَر كَسِي كِه دَ اِي
 دِرَخْتِ دِسْتِ بَزَنِه صَاغِبِ زَنَدَگِي اَبَدِي مُوشِه.

- و بلده گردون تُو زینت آسته.^a
- ۲۳ پس تُو دَ صلح-و-آمنیت دَ راهِ خُو موری
و پای پیچلک نمو خوری.
- ۲۴ وختیکه دراز میکشی ترس نَدَری
و غیتیکه خاو موکنی خاو تُو شیرین آسته.
- ۲۵ پس از بلای ناگهانی ترس نَخور،
و نه ام از تباهی که اولغه تله دَ سرِ بدکارا نازلِ موشه،
- ۲۶ چراکه خُداوند تکیه گاهِ تُو آسته
و پای تُو ره از دام نگاه مونه.
- ۲۷ دَ حالِ که قُدرتِ دَری و خُوبی از دِست تُو مییه،
از کسی که حقدار شی آسته، دِریغ نَکو.
- ۲۸ اگه همسایه تُو پُشتِ یگو چیز مییه و امو چیز ره تُو دَری،
دز شی نَگوی که ”بُرو، صَباح بیه که تُو ره بَدَم.“
- ۲۹ دَ ضِدِ همسایه خُو که دَ اِعتِمادِ کَامِلِ دَ پَالوی تُو زندگی مونه،
قَصدِ بَدِ نَکو.
- ۳۰ قد کسی که دز تُو بَدی نَکده بے دَلیل جنجال نَکو.
- ۳۱ قد آدمِ ظالِمِ همچشمی نَکو
و هیچ کُدم از راه های شی ره اِنتِخاب نَکو،
- ۳۲ چراکه خُداوند از آدمای کَجَرَوِ بَدِ مَوِرَه،
مگم بلده آدمای صَادِقِ راز خُو ره بَرَمَلا مونه.
- ۳۳ لعنتِ خُداوند دَ سرِ خانِه بدکارا آسته
مگم بَرکت شی دَ بِلَه جای بُود-و-باشِ آدمای نیک.

^a ۳:۲۲ دَ فصلِ ۱، آیه ۹ رُجوع کنید.

۳۴ خُداوند ریشخندگرا ره ریشخند مونه،

مگم د آدمای بے کبر فیض موبخشه.

۳۵ آدمای حکیم-و-دانا صاحبِ آبرو-و-عزت موشه،

لیکن مردمای ابله و بے عقل رسوا-و-شرمنده.

۱) او بچکیچای مه، د نصیحتِ آتِه خُو گوش بدید
و فکر خُو ره بگیریِد تا که دانا شنید،

۲) چرا که پندِ خوب دز شمو میدم.

پس تورای مره پرمشت نکنید.

۳) وختیکه باچه آتِه خُو بودم

و باچه عزیز و یگدانه آبه خُو،

۴) آتِه مه دز مه پند دده موگفت:

”تورای مره د تی دل خُو نگاه کو؛

از امرهای مه اطاعت کو تا زنده بمانی.

۵) حکمت ره حاصل کو و عقل-و-دانایی پیدا کو،

تورای مره پرمشت نکو و ازوا دور نشو.

۶) حکمت ره ایله نکو و او تو ره محافظت مونه.

او ره دوست داشته بش و او از تو نگاهداری مونه.

۷) شروع حکمت اپنی آسته:

حکمت ره حاصل کو و د پالوی هر چیزی که یاد گرفتے،

عقل-و-دانایی ره ام د دست بیرو.

۸) د حکمت آرزش قایل شو و او تو ره سر بلند مونه.

اگه او ره د بغل خُو بگیری، او دز تو عزت میدیه.

- ۹ اُو لَنگی فَيْض-و-اِفْتخار ره دَ سر تُو پيچ مُونه
و تاجِ شان-و-شَوکت ره دَز تُو ميديه.
- ۱۰ باچه مه، گب ره گوش کُو: تورای مَره قَبُول کُو،
تاکه عُمَر تُو دِرَاز شُنه.
- ۱۱ ما طَرِيقَه حِکمت ره دَز تُو ياد دَدُم
و تُو ره سُون راه های راستی هِدَايَت کَدُم.
- ۱۲ وختیکه راه بوری قَدَمای تُو پس نُمومنه
و اگه خيز کنی پای تُو نَمی لَخشه.
- ۱۳ نَصِيحَت-و-اَدَب ره محکم بَگير و اونا ره از دِست نَدی.
اونا ره حَفْظ کُو، چراکه اونا زِندگی تُو آسته.
- ۱۴ دَ راهِ بَدکارا داخِل نَشُو،
و دَ مَسِيرِ گناهکارا پای خُو ره نه ايل.
- ۱۵ از راهِ ازوا دُوری کُو و سُون ازوا نَرُو.
خود خُو ره يگ طرفه کُو و راهِ خُو ره از وا جدا کُو.
- ۱۶ چُون اونا تا بَدی نَکنه، خاو نَموره
و تا يگو کس ره پای پيچَلک دده پورته نَکنه، خاو دَ چيمای ازوا نَمييه.
- ۱۷ اونا نانِ پُرگناه ره مُوخوره
و شرابِ ظَلَم ره وُچی مُونه.
- ۱۸ مگم راهِ آدمای صَادِقِ مِثَلِ بَر شُدونِ آفَتَوِ اَلِّي آسته
که رفته رفته روشوتَر مُوشه تا غَيْتِيکَه تَکْميل شُنه.
- ۱۹ ليکن راهِ بَدکارا مِثَلِ تَرِيکِي شاو اَلِّي آسته؛
اونا چپه مُوشه و نَميدنه چيزخيل باعِثِ چپه شُدونِ ازوا شُدِه.

۲۰ باچه مه، دَ تورای مه فِکر خُو ره بَگیر

و دَ گُفته های مه گوش بدی:

۲۱ اونا ره از نظر خُو دُور نَکو،

بلکه دَ دِل خُو نگاه کُو.

۲۲ چُون کسای که تورای مَره قَبُول کُنه،

تورای مه بلده شی یگ سرچشمه زندگی جور موشه

و بلده تمام جان شی تندرستی میدیه.

۲۳ از پگ چیزای دیگه کده دِل خُو ره خُوبتر حفاظت کُو،

چراکه او سربندِ زندگی انسان آسته.

۲۴ توره دروغ ره از دان خُو پورته کُو

و کج گویی ره از لب های خُو دُور کُو.

۲۵ بیل که چیمای تُو رُست پیش روی تُو ره بِنگره

و دید تُو سیده سُون پیش پای تُو بشه.

۲۶ راه ره بلده پای خُو آوار کُو،

تا که تمام مَسیر های تُو اُستوار و سیده بشه.

۲۷ از راه راست گُمراه نَشُو و ایسو-و-اوسو نرو،

و پای خُو ره از بدی دُور نگاه کُو.

۱ باچه مه، دَ حکمت مه تَوُجه کُو

و دَ تورای پُر از دانایی-و-بینایی مه گوش بدی،

۲ تا بتنی دُورآدیشی ره حِفْظ کنی

و لبای تُو دانایی ره ایله ندیه.

۳ چُون از لب های خاتُونِ فاحشه عسل میچقه

و تورای شی از روغو کده چربتر آسته.

۴ لیکن دَ آخِرُ اَوْ رَقْمٍ چوبِ زِرگِ اَلّی تلخ
 و مِثْلِ شمشیرِ دُو دَمه وَری تیز آسته.
 ۵ پَای های خاتونِ بَدکارِ اَوْ رِه طرفِ مَرگِ مَوترِه
 و قَدَمای شی سُونِ عالمِ مُرده ها رَبی آسته.
 ۶ تاکه اَوْ دَ بارِه راهِ زندگی فِکرِ نَکنه، دَ راهِ های کَجِ سرگردو یِه،
 و هیچ نَمُوفامه.

۷ پس او بچکیچای مه، دَ ز مه گوشِ بیدید
 و از تورای مه دُور نَشْنید.
 ۸ خود ره ازو رَقْمِ خاتو دُور کُو
 و حتّی دَ درگه خانِه شی ام نزدیک نَشُو.
 ۹ نَشْنه که زور جوانی خُو ره دَ یِگو کسِ دِیگه مَصْرَفِ کنی
 و باقی عُمَرِ تُو دَ زِیرِ دِستِ یِگِ نَفِرِ ظالمِ تیر شُنه.
 ۱۰ نَشْنه که دِیگه نَفرا از مالِ تُو سیر شُنه
 و فایده زَحمتِ کشی تُو دَ خانِه بیگنه بوره،
 ۱۱ و عاقبتِ دَ حالِ خُو وای وای کُنی
 و دَ غَیبتیکه طاقتِ جِسمِ و اندامِ تُو از بَینِ رفته بَشه،
 ۱۲ دَ اُو وخت بُگی: ”چرا نصیحتِ ره قَبولِ نَکُدُم!
 کشکِه دَ دِلِ خُو سرزنشِ ره پوزخندِ نَمِیزُدُم!
 ۱۳ ما از آیدِ معلِمایِ خُو نَشُدُم
 و دَ تورای ازوا گوشِ نَدَدُم.
 ۱۴ نزدیکِ آسته که پیشِ تمامِ قَومِ و مردُم
 رَسوا و ملامتِ شُنم.“

- ۱۵ پس، او ره از آوځانه خود څو وُچي ځو،
چون او تازه د چاه خود تُو پيدا موشه.
- ۱۶ نه ايل که او چشمه های تُو د بورو سرريزه کنه
و او های تُو د منطقه جوی بکشه.
- ۱۷ بيل که اونا فقط بلده خود تُو بشه
و مردای بيگنه دزی تُمَر قد تُو شريگ نَشنه.
- ۱۸ چشمه تُو پُر برکت بشه
و از خاتون څو که د دورون جوانی قد شی توی کده، لِدَت بِير.
- ۱۹ او رقم يگ آهوی نوريڼد آلی آسته؛
بيل که سينه های شی هر وخت تُو ره خوش نگاه کنه
و هميشه غرق د ناز-و-زاکت و عشق ازو بشی.
- ۲۰ ای باچه مه، پس چرا ميخاهي د خاتون بيگنه دل بسته کني
و سينه خاتون غير ره د بعل څو بگيري؟
- ۲۱ چون راه های انسان د زير نظر خداوند آسته
و او هر کار-و-قدم انسان ره سنجش موكنه.
- ۲۲ کارای بد آدم گناه کار، او ره د دام ميندزه،
و ريسپون گناه شی او ره محکم بسته مونه.
- ۲۳ از وجود نداشتون نصيحت-و-هدايت، آدم گناه کار مومره
و نادانی-و-جهالتِ غدر شی او ره گمراه مونه.

۱ او باچه مه، اگه ضامن همسايه څو شدي

و اگه از خاطر يگو آدم بيگنه قول ددي،

۲ و يا اگه قد تورای څو، خود ره د دام اندخته

و دَ تورای دان خُو بِنْد مَنَدَے،
 ۳ پس آی باچه مه، دَمزی طَریقَه خود ره ازی دام خلاص کُو،
 چراکه دَ دِستِ همسایِه خُو اُفتَدَے:
 بُرو دَ پیشِ اَزُو و خود ره خَم کُو
 و عُدْر-و-زاری کُو تاکه اُو تُو ره اَزُو ضمانتِ خلاص کُنَه.
 ۴ خاو ره دَ چیمای خُو راه ندی
 و کِرِیکای تُو خاو نَکُنَه.
 ۵ رقمِ اَهُو وَری
 و رقمِ مُرغاکِ اَلّی
 خود ره از دِستِ شِکارچی نِجاتِ بدی.

۶ آی آدمِ خاوشِلَه، بُرو و مُورچه ره بِنِگر،
 طَریقَه اَزُو ره سَنجِش کُو و حِکمتِ یادِ بَگیر!
 ۷ اُو نَه کُدَم رهبرِ دَرَه
 و نَه کُدَم ناظِرِ و حُکمران،
 ۸ لیکن اُو خوراکِ خُو ره دَ تایستو ذَخیره مُونه
 و اُو ره دَ فصلِ دِرُو جَم کده میله.
 ۹ او خاوشِلَه! تا کِی خاو مُوکنی
 و چی وخت از خاو باله مُوشی؟
 ۱۰ تُو مُوگی: ”بیل که یگ لَحظه چیمای خُو ره پیشِ بَگیرم،
 یگ لَحظه دِستایِ خُو ره تِی سر خُو ایشته اِستراحت کُنم.“
 ۱۱ پس غریبی رقمِ دُزِ اَلّی
 و ناداری رقمِ آدمِ مُسَلَّحِ وَری دَ سر تُو مییه.

۱۲ آدم بے آرزش و بدنیت

قد دانِ پُر از فِسادِ اِیسُو-و-اُوسُو میگردہ؛

۱۳ قد چیمای خُو چِشَمکِ مِیزَنه

و قد پایا و ناخُونای خُو اِشاره مُونه

۱۴ و قد دِلِ گُمرَاه-و-شَرِیرِ خُو

همیشه نَقشه های بَد میکشه

و نزاع پیدا مَوکُنه.

۱۵ امزی خاطر اولغہ تلہ یگو بلا دَ سر شی مییہ

و او یگ دَم تَباه موشه و عِلاج پیدا نَمِیتنه.

۱۶ شَش چیز آستہ کہ خُداوند ازوا نَفَرَت دَره،

بَلکہ هفت چیز کہ دَ نظر ازُو زِشت معلوم موشه:

۱۷ چیمای پُر کِبِر، زِبون دروغگوی،

دِستای کہ خُونِ بے گُناه رِه لُوو مُونه،

۱۸ دِلی کہ نَقشه های بَد و تَباه کُننده میکشه،

پایای کہ زُود طرفِ بَدی کدو مودوه،

۱۹ شَاهِدِ دروغگوی کہ دروغ مَوگیہ

و آدمی کہ دَ مَنه بَرارو بے اتفاقی مِیندزہ.

۲۰ باچہ مه، اَمَرِ آتِه خُو رِه نِگاه کُو

و پِنْدِ آبِه خُو رِه پُرْمُشت نَکُو.

۲۱ اُونَا رِه بَلدِه همیشه دَ دِلِ خُو نِگاه کُو

و دَ گردونِ خُو اوزو کُو.

۲۲ وختیکه راه موری، اونا تُو ره هدایت مونه،
غیبتیکه خاو مونی، اونا از تُو نگاهبانی مونه،
و وختیکه بیدار موشی، اونا قد تُو گب میزنه.

۲۳ چُون امرِ مِثْلِ چِراغِ اَلّی
و پندِ رقمِ نُورِ وری آسته،
و سرزنشی که بلدهِ اصلاحِ کدو یه تُو ره سُونِ راهِ حیاتِ موبره.

۲۴ ای چیزا تُو ره از خاتونِ بدکاره
و از زیونِ لَخْشَمِ ازُو دُورِ نِگاهِ مونه.

۲۵ دَ دِلِ خُو عاشقِ نُوربندی ازُو نَشُو
و نه ایل که کِرِپکای شی تُو ره گِرِفتارِ خُو کُنه؛

۲۶ چُون خاتونِ فاحِشه تُو ره مُحْتَاجِ یِگِ لُغمه نان مونه
و زَنِ یِگو کسِ دِیگه جانِ عزیزِ تُو ره شِکارِ مونه.

۲۷ آیا اُطور کس آسته که آتِش ره دَ بَغَلِ خُو بِگیره
و کالای شی نَسوزه؟

۲۸ یا اُطور کس بَشه که دَ بِلَه قوغ راه بگرده
و پایای شی نَسوزه؟

۲۹ پس مردی که دَ بَغَلِ خاتونِ همسایه خُو دَرِ مییه
ام امو رقم آسته،

چُون کسی که دَمزُو رقم خاتو دِست بزنه بے جَزَا نَمومنه.

۳۰ اگه کسی از خاطرِ گُشنگی دِست دَ دُزی بزنه
مردُم اُو ره سرزنش نَموکُنه.

۳۱ لیکن اگه گِرِفتار شُنه، هفت برابر تاوو میدیه،

حتیٰ اگه تمام مالِ خانِه خُو ره ام از دِسْتِ بَدِیَه .
 ۳۲ کسی که زنا کُنَه بے عقل آسْتَه ،
 اُو خود خُو ره تَبَاهِ مُونَه ،
 ۳۳ اُو لَت-و-کوب شُدَه بے اَبْرُوی موشه
 و رَسوایی اَزُو هِیچِ وخت پاک نَمُوشه ،
 ۳۴ چراکه از غَیْرَتِ مرد ، شَدَّتِ قار پیدَا موشه
 و اُو دَ رُوژِ اِنْتِقامِ رَحْمِ نَمُوکُنَه .
 ۳۵ اُو دَ هِیچِ رَقْمِ تاوو راضی نَمُوشه
 و هر قدر پِیْسِه کَلو ام که بَدِی ، قَبُولِ نَمُونَه .

۱) باچه مه ، تورای مَره نِگاه کُو
 و دِسْتُورای مَره محکم بَگیر .
 ۲) از احکام مه اِطاعَتِ کُو تاکه زنده بُمَنی ؛
 تعلیم مَره مِثْلِ دِیدَنکِ چیم خُو جِفاظَتِ کُو .
 ۳) اونا ره دَ ناخُونای دِسْتِ خُو بسته کُو
 و دَ وَرَقِ دِلِ خُو نِوشْتَه کُو .
 ۴) دَ حِکْمَتِ بُگِی : ”تُو خوار مه آسْتی“
 و دانایی ره هَمَدَمِ خُو حِسابِ کُو ،
 ۵) تاکه اونا تُو ره از خاتُونِ بَدکار و از خاتُونِ بَیگَنه
 که تورای نَرَم-و-چَرِبِ مُوگه ، دُور نِگاه کُنَه .
 ۶) ما از خانِه خُو توخ کُدَم
 و از کِلکین بورُو ره دِیدَم ،
 ۷) اوخته ، دَ مَنِه آدَمای نادو ، دَ مِینکَلِ جِوانا ،

- یگ جوانِ بے عقل ره دیدم،
^۸ که او دَ مَنِه کُوچه راه رفته
 از یگ گوشه سَرَک تیر شُده دَ خانِه امزُو خاتُو رسید.
- ^۹ اُمُو عَیتِ شام دَ عَینِ روز شِشتو
 و تریکی شاو بُود
^{۱۰} که یگ خاتُو قد کالای فاحِشگری
 و نِیتِ بد سُون شی میمَد.
^{۱۱} خاتُونِ قَوشره گر و سرکش
 که پای شی دَ خانِه گیر نُمونه،
^{۱۲} گاهی دَ کُوچه ها و گاهی دَ بازار،
 و دَ هر گوشه مردکو ره گیتِه مونه،
^{۱۳} او اُمُو باچه جوان ره گیر کده ماخ کد
 و از بے خیایی دَزُو کُفت:
^{۱۴} ”گوشتِ قُربانی تیار آسته،
 چراکه ما امروز نذرِ قُربانی خُو ره پوره کدیم.
^{۱۵} دَمزی دَلیل دَ خوش اَمَدِ ازتُو دَ بورُو اَمَدیم،
 و اوگل کده آخرکار تُو ره پیدا کدم.
^{۱۶} دَ بَسترِ خاو خُو توشکای رنگارنگ
 از رَختِ کتانِ مِصری آوار کدیم.
^{۱۷} جاگِه خُو ره قد عَطِرِ مَرُو،
 عود و سَلِیخه پاش دَده خوشبُوی کدیم.
^{۱۸} بیه که تا صُبح عِشق بازی کده
 از مُحَبَّتِ یگدیگِه خُو لَدَتِ بُبری،

۱۹ چراکه شوی مه دَ خانه نیبیه

و دَ یگ سَفِرِ دُور رفته.

۲۰ او یگ خلطه نُقره قد خُو گِرِفته بُرده

و تا آخِرِ ماه پس نَمیبیه.

۲۱ دَ ای تَرْتیبِ او اُمُو جوان ره قد تورای گرم-و-مُلایم خُو بازی دَد

و او ره قد گبای لَخْشَمِ خُو مجبورِ کد.

۲۲ دَمَزُو غَیْتِ او از پُشتِ شی رِیِ شُد

رَقَمِ نَرگاو اَلّی که دَ کُشتارگاهِ موره

و رَقَمِ اَهو وری که بے خبر دَ بِلَه دَامِ قَدَمِ مِیَزَنَه،

۲۳ تا غَیْتیکه تیرِ دَ دِلِ شی بُخوره.

او رَقَمِ مُرغاکِ اَلّی آسته که دَ وُرغَه موفته

و نَمُوفامه که زندگی شی دَ خَطَرِ آسته.

۲۴ پس، ای بچکیچایِ مه، دَزِ مه گوشِ بَدید

و دَ تورایِ مه خُوبِ فِکَرِ خُو ره بَگِیْرِید:

۲۵ نَه ایلید که دِلِ شُمُو دَ راهِ اَزُو خائُو مایلِ شُنَه؛

نَشُنَه که او شُمُو ره سُونِ کُمراهیِ بُبره،

۲۶ چراکه او کَلُوِ مَرَدکُو ره خانه خرابِ کده

و غَدَرِ کسا ره دَ تباهیِ اَندخته.

۲۷ خانه اَزُو رَقَمِ راهیِ آسته که طرفِ عالمِ مُرده ها موره

و عاقِبَتِ دَ خانه مَرگِ مِیْرِسنه.

۱ آیا حکمت کوی نَمُوکَنه

و دانایی آواز خُو ره بِلند نَمونه؟

۲ دَ جایای بِلند، دَ لبِ راه،

دَ مَنه چار راهی ها حکمت ایسته یه؛

۳ دَ نزدیکِ دروازه شار، دَ دانِ درگه شی

حکمت ایسته شُده بِلند چِیغِ مِیْرَنه:

۴ ”او مردکو، شُمو ره کوی مُونم!

ما بِلده پگِ مردُم جارِ مِیْرَنم.

۵ او آدمای نادو، هوشیاری پِیدا کُنید.

آی نفرای بے عقل، دانایی ره حاصل کُنید.

۶ گبای مَره گوش کُنید، چراکه تورای مه باآرزش-و-کم پِیدا آسته

و از لب های مه چیزای خُوب-و-نیک بُر مُوشه.

۷ دان مه راستی ره بیان مُوکَنه،

مگم لب های مه از بد گُفتو بد مُوبره.

۸ تمامِ تورای دان مه صادق-و-راست آسته

و دَرُو هیچ چیزِی کَج و کیل و جُود ندره.

۹ دَ آدمای دانا پگِ امزی چیزا واضح آسته

و دَ کسای که عِلْم-و-دانِش پِیدا کده، سِیده-و-ساده.

۱۰ پَند-و-نصیحتِ مَره دَ عَوْضِ نقره قَبُول کُنید

و دانایی ره از طِلا کده کَلو آرزش بَدید،

۱۱ چُون حکمت از لعل کده قِیْمَت تر آسته

و هیچ چیز ره قد ازُو برابر کده نَمیتنید.

۱۲ ”ما حکمت اَسْتُم و قد هوشیاری یگجای زندگی مُونم.

ما دانایی و بینایی ره پیدا کردیم.

۱۳ ترس از خُداوند یعنی نَفَرَت دَشتو از بدی.

ما از غُرور و کِبَر و از رفتار و گُفتارِ غَلَطِ نَفَرَتِ دَرُم.

۱۴ ما صَاحِبِ مَشَوْرَه و کامیابی اَسْتُم،

ما دانایی اَسْتُم و قُوَتِ دَ دِستِ ازمه یه.

۱۵ دَ زورِ ازمه پادشاه ها، پادشاهی مُوکنه

و حُکمرانا دَ عدل-و-انصاف قضاوَتِ مُونه.

۱۶ دَ وسیله ازمه رهبرِا حُکومتِ مُونه

و آدمای شریفِ دَ عدل-و-انصاف قضاوَتِ مُونه.

۱۷ ما کسای ره دوستِ دَرُم که اونا مَره دوستِ دَشته بَشه،

و اُونای که دَ جُسْتُجویِ ازمه اَسته، مَره پیدا مُونه.

۱۸ دَوْلَت، عِزَت، مالِ دایمی

و کامیابی دَ اِختیارِ ازمه یه.

۱۹ فایده های مه از طِلا کده کم پیدا

و حاصلِ مه از نُقره خالصِ کده بهترِ اَسته.

۲۰ ما دَ راهِ راستی-و-عدالت

و دَ راهِ های اِنصافِ قَدَمِ میلُم.

۲۱ و ثُرَوَتِ ره دَ اُو کسای میدُم که مَره دوستِ دَره،

و خزانه ها و گوَصْنَدُقِ های ازوا ره پُرِ مُونم.

۲۲ خُداوند از اوّل، پیش از خِلَقَتِ دُنیا

مَره قد خود خُو دَشت.

۲۳ از اَزَل، از اِبْتِدا،

پیش از پیدای شدن دنیا، ما مقرر شدیم.

۲۴ پیش از آنکه بحر و دریاها وجود بیابند،

و پیش از آنکه از چشمه‌ها آبی جاری شود، ما پدید شدیم.

۲۵ پیش از آنکه کوه‌ها در جای خود قرار بگیرند

و پیش از آنکه زمین پدید آمده بود.

۲۶ و ختی که خداوند هنوز زمی و دشت را نکرده^a

و خاک زمی را جور نکرده،

۲۷ و غیبتی که آسمان را در-جای-جای کرد، ما در آنجایی بودیم.

و ختی که خداوند خط افق را در بله بحر کشید

۲۸ و آورها را در آسمان شکل داد

و چشمه‌ها را از چشوری زمی جاری کرد؛

۲۹ و ختی که خداوند اندازه دریاها را تعیین کرد

تا که آنها از حد خود تجاوز نکنند،

و غیبتی که پای سنگ زمی را ایش

۳۰ ما در پیش از او مثل یگ استا بودیم

و روزانه یگ منبع خوشی بلده شی بودیم

و در حضور شی همیشه خوشحالی می‌کردیم.

۳۱ خوشی از ما در دنیا بود

و ما از دیدن بنی آدم لذت بردیم.

۳۲ و آلی ای بچکیچای ما، در ما گوش بدید:

نیک در بخت کسی که از راه از ما پیروی کند.

^a ۸:۲۶ یعنی هست نکرده بود.

۳۳ نصیحت مَرِه گوش کده هوشیار بشید
و او ره رد نکنید.

۳۴ نیک د بخت امزو نفر که دز مه گوش بدیه
و هر روز چیم شی د درگه مه بشه،
د لب چارچیو درگه مه انتظار مَرِه بکشه.

۳۵ چون هر کسی که مَرِه پیدا کنه، زندگی ره پیدا مونه
و او رضایت خداوند ره حاصل مونه.

۳۶ مگم کسی که مَرِه از دست میدیه، او د جان خو نقصان میرسنه
و اونای که از مه نفرت دره، اونا مرگ ره دوست دره.

۱ حکمت قصر خو ره جور کده

و هفت ستون شی ره تراش کده.

۲ او مالای خو ره حلال کده و نان تیار کده^a

و قد ازو قتی شراب انگور ام تهیه کده.

او دسترخون خو ره آوار کده

۳ و کنیزای خو ره ری کده

تا که از بلند ترین جای های شار مردم ره کوی کنه:

۴ "کسای که نادو آسته اینجی بیه."

حکمت بلده مردم کم عقل موه که،

۵ "بیید، از نانی که تیار کدیم، بخورید

و از شراب انگور که گت کدیم،^b وچی کنید.

^a ۹:۲:۲ مثل که دیگ مهمانی نان تیار کنی. ^b ۹:۵:۵ د زمان قدیم مردم اکثر وختا شراب انگور ره قد

آو گت موه، تا که ام کلو شنه و ام نشه شی کم شنه.

۶ نادانی ره ایله کُنید و زنده بُمَید

و مُسْتَقِیم دَ راهِ عقل-و-دانایی بورید.

۷ هر کسی که آدمِ ریشخندگر ره ملامت کُنه، او خود ره رسوا مونه،

و هر کسی که یگ آدمِ بدکار ره سرزنش کُنه، او بلده خود

شی عیب حساب موشه.

۸ آدمِ ریشخندگر ره سرزنش نکُو، چُون او از تو بد موبره.

آدمِ دانا ره سرزنش بُو و او تو ره دوست میدنه.

۹ شخصِ دانا ره نصیحت کُو و او داناتر موشه؛

آدمِ صادق ره تعلیم بدی، او علم شی زیاد موشه.

۱۰ شروعِ حکمت ترس از خداوند آسته،

شناختِ خدای پاک، دانایی حساب موشه،

۱۱ ”چُون دَ واسطه ازمه، یعنی حکمت، طولِ عمر تو دراز موشه

و سال های زندگی تو کلوتر.

۱۲ اگه حکیم و دانا آستی، فایده شی ره بلده خود خو میگیری

و اگه حکمت ره ریشخند کُنی، نقص شی ره خود تو باید برداشت کنی.

۱۳ خاتونِ بے عقل، قوشره گر آسته،

او نادو آسته و هیچ چیز ره نموفامه.

۱۴ او دَ درگه خانه خُو،

یا دَ یگ چوکی دَ یگو بلندی شار میشینه

۱۵ و آدمای ره که از اُونجی تیر موشه،

امو کسای ره که دَ راهِ خودون خُو ریی آسته، کوی مونه:

۱۶ ”کسی که نادو آسته اینجی بیه!“

و أَوْ ذَٰ مَرْدُ مِ كَمِ عَقْلٍ مُّوَكَّهٍ:

۱۷ "أَوْ ذُوزَى كَدَه شِيبِرِينِ أَسْتَه

و نَانِ كَه تَاشَكِي خُورَدَه مُوشَه، كَلُو مَزَه دَارَه."

۱۸ مِگَمِ أُونَا پَيِ نَمُوبَرَه كَه خَاِنَه اَزُو جَايِ مُرْدَا يَه

و عَاقَبَتِ هَر كَسِي رَه كَه دَعَوَتِ كَدَه، ذَ تَاهَتَرِينِ عَالَمِ مُرْدَا.

۱ مَثَلِ هَايِ سُلَيْمَانَ.

باچه حكيم-و-دانا آته خو ره خوش مونه،

مگم باچه ابله-و-بے عقل باعثِ غم-و-غصه آبه خو موشه.

۲ مال-و-دولتی كه از راه خراب ذ دست آمده بشه فايده ندره،

مگم نيكي-و-صداقت ميته كه آدم ره از دم مرگ نجات بديه.

۳ خداوند آدم نيك-و-صديق ره گذشته نميله،

ليكن خواهشِ نفسِ بدكارا ره باطل مونه.

۴ دستايِ آدم ثمبل باعثِ غريبيِ ازُو موشه،

ليكن دستايِ آدم زحمت‌کش او ره دولت‌مند مونه.

۵ كسي كه ذ تايستو حاصلاتِ خو ره جم مونه باچه هوشيار آسته،

مگم كسي كه ذ فصلِ درو خاو مونه آدم بے ننگ آسته.

۶ ذ سرِ آدم صادقِ بركت آسته،

مگم دانِ بدكارا ستم ره پوٹ مونه.

۷ يادِ كدونِ آدم نيگوكار بلده ديگرو يگ بركت آسته

مگم نامِ بدكارا مثلِ يگ چيزي گنده شده از بين موره.

۸ آدم دانسته احكام ره قبول مونه

- مگم جاهلِ کلوگوی تباہ موشه.
- ۹ او کسی که د راستی پای میله، د امن-و-سکون زندگی مونه،
مگم آدمی که د راه کج موره د آخر برملا موشه.
- ۱۰ کسی که چشمک میزنه سببِ غم آسته،
مگم جاهلِ کلوگوی تباہ موشه.
- ۱۱ دانِ نفرِ نیک مثلِ چشمه حیات آسته،
مگم دانِ بدکارا ستم ره پوٹ مونه.
- ۱۲ کینه-و-نفرت باعثِ جنگ-و-جنجال موشه،
مگم محبت هر قسم خطا ره پوش مونه.
- ۱۳ از لبِ آدمِ دانا حکمت پیدا موشه،
لیکن شخصِ بے عقل چپو بے عقلی خو ره د پشت خو مخوره.
- ۱۴ آدمای دانا، علم ره ذخیره مونه،
مگم دانِ آدمِ جاهل فوراً تباہی میره.
- ۱۵ دارایی دولت مندا بلده شی یگ قلعه محکم آسته،
مگم ناداری بلده فقیرا باعثِ تباہی موشه.
- ۱۶ مزدِ آدمِ نیک-و-صادق باعثِ زندگی شی موشه،
مگم عایدِ آدمِ بدکار باعثِ موشه که او گناه کنه.
- ۱۷ کسی که نصیحت ره قبول مونه او د راه حیات قدم میله،
مگم کسی که سرزنش ره رد مکنه، او گمراه موشه.
- ۱۸ کسی که کینه-و-نفرت ره تاشه مونه، دروغگوی آسته
و کسی که تهمت ناحق ره تیت مونه ابله یه.
- ۱۹ کلوگویی خالی از گناه نییه،
لیکن هوشیار او کسی آسته که دان خو ره میگیره.

- ۲۰ زبونِ آدمِ صادقِ نُقره آلیِ خالصِ آسته،
مگم دِلِ آدمِ بد، کم آرزشه.
- ۲۱ تورِه دانِ آدمِ صادقِ بلده غدرِ مردُمِ فایده میرسنه،
مگم آدمایِ جاهلِ از کم عقلیِ خُوِ مومره.
- ۲۲ برکتِ خُداوندِ انسانِ ره دَوْلتمندِ مونه،
و رنج-و-زحمتِ دزشیِ نَمیرسنه.
- ۲۳ آدمِ ابله از عملِ بدِ لذتِ موبره،
مگم آدمِ دانا از حکمت-و-داناییِ لذتِ موبره.
- ۲۴ آدمایِ بدکارِ دُچارِ بلایِ موشه که از شیِ میترسه،
مگم آدمایِ نیک-و-صادقِ دَ آرزویِ خُوِ میترسه.
- ۲۵ وختیکه طوفانِ مییه، آدمِ بدکارِ سرپلُک^a موره،
لیکنِ بُنیادِ آدمِ نیکِ تا اَبَدِ باقیِ مومنه.
- ۲۶ رقمیِ که تُرشیِ دَ سرِ دندونا و دُودِ دَ سرِ چیمّا تاثیرِ بدِ دره،
اُمورِ رقمِ آدمِ ثمبلِ ام، دَ سرِ کسایِ که او ره رییِ کده، تاثیرِ بدِ دره.
- ۲۷ ترسِ از خُداوندِ عُمَرِ انسانِ ره درازِ مونه،
مگم عُمَرِ بدکارا کوتاهِ موشه.
- ۲۸ اُمیدِ آدمایِ نیکِ بلده ازواِ خوشیِ میره،
مگم اِنْتَظارِ بدکارا هیچِ موشه.
- ۲۹ راهِ خُداوندِ بلده آدمِ پاک-و-بے عیبِ مثلِ یگِ قلعه محکمِ آسته،
مگم اوِ بدکارا ره نابُودِ مونه.
- ۳۰ آدمِ نیک-و-صادقِ هرگز از جایِ خُوِ بے جایِ نَموشه،
لیکنِ بدکارا دَ زمیِ جای-دَ-جایِ نَمومنه.

^a ۱۰:۲۵ سرپلُک یعنی یکرته گم موشه.

- ۳۱ از دانِ آدمِ نیکِ حکمت-و-دانایی بُرِ مُوشه،
 مگم زبونِ زشت از بیخِ خُو کَنده مُوشه.
- ۳۲ لب های آدمِ نیکِ میدنه که کُدم چیزِ خُوب آسته،
 مگم دانِ بدکارا دَ گبایِ زشتِ عادتِ دَره.
 ۱ از ترازویِ غَلَط، خُداوندِ بدِ مُوبره،
 مگم اُو وَزنِ برابرِ ره دوستِ دَره.
- ۲ دَ جای که کِبرِ وُجودِ دَره شرمندگیِ ام آسته،
 لیکنِ حکمت-و-داناییِ نصیبِ آدمِ خاکسارِ مُوشه.
- ۳ صداقتِ آدمایِ نیکِ اونا ره رهنماییِ مُونه،
 مگم فَریبِ بدکارا اونا ره تَباهِ مُونه.
- ۴ مال-و-دَوْلتِ دَ روزِ قیامتِ بلدهِ انسانِ فایدهِ نَدَره،
 مگم صداقت-و-عدالتِ اُو ره از مرگِ نِجاتِ میدیه.
- ۵ صداقتِ آدمِ نیک-و-بے_عیب، راهِ شیِ ره سبیدهِ مُونه،
 مگم آدمِ بدکار از خاطرِ بدکاریِ خُو چپهِ مُوشه.
- ۶ صداقتِ آدمایِ نیکِ اونا ره نِجاتِ میدیه،
 لیکنِ آدمایِ فَریبکارِ دَ دامِ هوسِ هایِ خُو گِرِفْتارِ مُوشه.
- ۷ آدمِ بدکارِ وختیکه مُومره، اُمیدِ شیِ از بَینِ موره،
 و تَوَقُّعِ قُدْرَتِ مَندا باطلِ مُوشه.
- ۸ آدمِ نیک از سختی-و-مُشکلاتِ خلاصِ مُوشه،
 مگم آدمِ بدکارِ گِرِفْتارِ ازواِ مُوشه.
- ۹ آدمِ خُدا نَاشناسِ قدِ تورهِ بدِ خُو همسایهِ خُو ره تَباهِ مُونه،
 مگم آدمایِ صادقِ از داناییِ خُو نِجاتِ پیداِ مُونه.
- ۱۰ از کامیابیِ آدمایِ عادل، تمامِ شارِ خوشیِ مُونه،

- و از مُردونِ آدمایِ شَریر، مُردُم از خوشحالیِ چَیغِ مِیَزَنه.
- ۱۱ از بَرکتِ مُردُمِ راستکار، شارِ تَرَقیِ کده باله موره،
مگم از توره بَدکارا شارِ بیرو موشه.
- ۱۲ آدمِ بے عقلِ همسایه خُو ره حَقیرِ حسابِ مونه،
مگم آدمِ دانا زبونِ خُو ره مِیگیَره.
- ۱۳ آدمِ چُغُلِ رازِ دیگرو ره اِفشا کده موره،
مگم آدمِ بااعتبارِ رازِ ره دَ دِلِ خُو نِگاهِ مونه.
- ۱۴ دَ جایِ که رهبری-و-مشوره مَوْجُودِ نَبشه، مُردُم سُقُوطِ مونه،
مگم مشوره دِهندا که کَلو بَشه، پیروزی-و-سلامتیِ پَیدا موشه.
- ۱۵ کسی که بَلدِه آدمِ ناشناسِ ضامنِ شنه، حتماً نَقْصانِ مینگره
و کسی که ضمانتِ کسی ره نَکُنه، اُو محفُوظِ مومنه.
- ۱۶ خاتُونِ مِهرِبو صاِحِبِ عِزَتِ-و-احترامِ موشه،
مگم آدمایِ زورثُو داراییِ ره حاصِلِ مونه.
- ۱۷ آدمِ مِهرِبو دَ خودِ خُو فایدهِ مِیرسنه،
مگم آدمِ ظالِمِ دَ جانِ خُو ضَرَر.
- ۱۸ آدمِ شَریرِ مُزِدِ فَرِیبنده-و-باطِلِ ره حاصِلِ مونه،
لیکن آدمیِ که نیکیِ ره تِیتِ مونه، اُو اَجْرِ خُوبیِ خُو ره مینگره.
- ۱۹ رقمیِ که نیکی-و-صداقتِ اِنسانِ ره طرفِ زندگیِ مَویرَه،
اُمُو رقمِ هر کسیِ که از بدیِ پَیرو یِ کُنه اُو سُونِ طرفِ مَرگِ رَبیِ آسته.
- ۲۰ خُداوندِ از آدمایِ کَجَرَو-و-بَدنیتِ نَفَرَتِ دَره،
مگم از آدمایِ نِیگُوکارِ خوش-و-راضیِ آسته.
- ۲۱ باوَرِ کُو که آدمِ بَدکارِ جَزَا مینگره،
لیکن اولادِه آدمایِ راستکارِ از جَزَا نِجاتِ پَیدا مونه.

۲۲ خَلِقِه طِلَّابِي دَ بِيِنِي خُوك

و نُورِبِنْدِي دَ خَاتُونِ بِي سَلِيْقِه، بِي مَعْنِي يِه.

۲۳ آرزوی آدمای نیک اونا ره د خوشبختی میرسنه،

مگم غَضَبِ خُدا اُمیدِ بدکارا ره نابود مونه.

۲۴ کسی آسته که سَخَاوَتَمَنَدانه مِیدیه و اُو کَلوتر حاصِل مُوکْنه،

و کسِ دِیگه آسته که پگ شی ره بَلدِه خود خُو نِگاه مونه،

ولے باز ام مُحْتَاج موشه.

۲۵ آدمِ سَخِي دَوْلَتَمَنَد موشه،

و کسی که دِیگرو ره سیر آو کُنه، خود شی ام سیر آو موشه.

۲۶ کسی که غَلّه ره بَلدِه سُود نِگاه مونه، مردُم اُو ره نَالْت مونه،

مگم بَرکت دَ بِلِه کسی آسته که غَلّه ره سَوْدا مونه.

۲۷ کسی که دَ جُسْتُجُوی نیکی بَشه، اُو رِضَايَتِ خُدا و بَنده ره حاصِل مونه،

لِیکن آدمی که دَ پُشتِ بِلَا مِیگرده، بِلَا دَ سر شی مِییه.

۲۸ کسی که دَ دارایی خُو تکیه مونه، اُو ناکام موشه،

مگم مردُمِ راستکار مِثِلِ بَلگِ دِرختِ اَلّی سَوز مونه.

۲۹ آدمی که خَانَوَادِه خُو ره دَ رَنج-و-زَحْمَت مِیبندزه، حاصِلِ از اُو شَخص باد آسته،

و آدمِ جَاهِلِ نوکرِ آدمِ دانا موشه.

۳۰ ثمرِ آدمِ نیک مِثِلِ دِرختِ حِیَاتِ آسته،

و کسی که جانِ دِیگرو ره دَ راهِ راست کش مونه، اُو دانا یِه.

۳۱ اگه آدمِ صَادِقِ اَجْرِ خُو ره دَ ای دُنیا مِینگره،

پس آدمِ بَدکار و گُناهکار چِیقس کَلوتر جَزَا مِینگره!

۱ کسی که پَند-و-نَصِيحَتِ ره دوست دَشته بَشه دانایی ره ام دوست دَره،

و کسی که از اِصْلَاحِ شُدو نَفَرَتِ دَشته بَشه، اُو بِي عَقْلِ آسته.

۱۲

- ۲ آدم نیک رضای خداوند ره حاصل مونه،
 مگم کسی که نقشه بد میکشه، خداوند او ره محکوم مونه.
- ۳ انسان از بدی-و-شرارت استوار نموشه،
 مگم ریشه آدم صادق هرگز کنده نموشه.
- ۴ خاتون خوب تاج سر شوی خو آسته،
 مگم خاتون بے حیا، رقم شاریدگی د استغونای شوی خو آسته.
- ۵ فکرای آدمای نیک راست-و-دُرست آسته،
 مگم مشوره های مردم شیر پر از فریب-و-نیرنگ.
- ۶ تورای آدمای بدکار باعث خون ریزی موشه،
 مگم نقل راستکارا باعث نجات.
- ۷ بدکارا سرنگون شده از بین موره،
 لیکن خانه آدمای نیک پایدار مومنه.
- ۸ انسان د اندازه هوشیاری خو صفت موشه،
 مگم کسی که فکر شی کج آسته، شرمنده موشه.
- ۹ بهتر آسته که یگ نفر حقیر-و-فقیر معلوم شنه، و له نوکر داشته بشه
 نسبت دزی که خود ره کنه نشو بدیه و نان خوردن خو ره ام نداشته بشه.
- ۱۰ آدم عادل د فکر جان حیوان خو آسته،
 مگم آدمای شیر حتی رحم کدون شی ام ظلم آسته.
- ۱۱ کسی که د زمین خو کشت-و-کار مکنه، او از نان سیر موشه،
 مگم کسی که د پشت چیزای بے فایده میگرده، آدم بے عقل آسته.
- ۱۲ شخص بدکار چیم شی د ولجه مردم شیر منده،
 لیکن ریشه آدمای صادق پر ثمر آسته.
- ۱۳ آدم خراب د دام بدگویی خو گرفتار موشه،

- مگم آدمِ صادق از مُصِیبتِ نجات پَیدا مونه.
- ۱۴ انسان از نتیجه توره خُو خُوبی مینگره
و دستای زحمت کشِ انسان دز شی فایده میرسنه.
- ۱۵ راهِ آدمِ جاهلِ دَ نظرِ خود شی دُرست آسته،
مگم آدمِ دانا دَ نصیحتِ دیگر و گوش میدیه.
- ۱۶ قارِ آدمِ جاهلِ یگ دم معلوم موشه،
مگم آدمِ هوشیار توهین-و-تحقیر ره نادیده میگیره.
- ۱۷ شاهدِ راستگوی صداقت ره ظاهر مونه،
مگم شاهدِ دروغگوی فریب ره.
- ۱۸ تورای بعضی کسا مثلِ ضربه شمشیر آسته،
مگم زیونِ آدمای دانا شفا بخش.
- ۱۹ توره لب های راستگوی تا ابد پایدار مومنه،
مگم زیونِ دروغگوی فقط یگ لحظه عمر دره.
- ۲۰ فکرِ آدمای منافق پُر از چال-و-نیرنگ آسته،
مگم کسای که بلده صلح-و-آرامش مشوره میدیه، خوشی مینگره.
- ۲۱ دَ آدمای صادق هیچ بدی نمیرسه،
لیکن بدکارا پُر از جنجال-و-مشکلات آسته.
- ۲۲ خُداوند از آدمای دروغگوی بد موبره،
مگم از شخصِ نیکوکار راضی آسته.
- ۲۳ آدمِ هوشیار دانش خُو ره آشکار نمونه،
مگم دلِ آدمای ابله جهالتِ ازوا ره معلومدار مونه.
- ۲۴ دستِ زحمتکش، انسان ره حاکم جور مونه،
مگم ثمبلی او ره دَ نوکری میندزه.

۲۵ غَم-و-غُصَّه، دِلِ اِنْسَانِ رِه مَيِدِه مُونِه،
مِگَم تَوْرِه خُوب-و-نَرَم اُو رِه خوشحال مُونِه.

۲۶ آدَمِ نِيكَ دَ دوست خُو هِدَايَتِ مَيِدِيه،
مِگَم بَدكَارَا مَرْدَمِ رِه طَرَفِ گُمْرَاهِي مُوْبَرِه.

۲۷ آدَمِ سُسْتِ حَتِي شِكَارِ كَدَكِي خُو رِه كَبَابِ نَمُوَكْنِه،
مِگَم كُوشِش-و-تَلَاشِ بَلَدِه اِنْسَانِ كَنَجِ قِيَمَتِ بَايِ اَسْتِه.

۲۸ رَاهِ نِيكِي-و-صِدَاقَتِ، رَاهِ زِنْدَكِي اَسْتِه
كِه دَ مَسِيْرِ اَزُو مَرَكِ وُجُوْدِ نَدَرِه.

۱ باچِه هُوشِيَارِ نَصِيْحَتِ اَنَه خُو رِه مِيَشْنَوِه،
مِگَم آدَمِ لَوْدَه سِرْزِنِشِ رِه قَبُوْلِ نَمُونِه.

۲ از ثَمَرِ دَانِ خُو اِنْسَانِ فَايِدِه مِيگِيْرِه،
مِگَم اَرَزُوِي خِيَاَنْتَكَارَا ظَلَمِ كَدُو اَسْتِه.

۳ شَخْصِي كِه زِيُونِ خُو رِه نِيگَاهِ كُنِه جَانِ خُو رِه حِفْظِ مُونِه،
مِگَم كَسِي كِه لَبِ هَايِ خُو رِه نَاَسَنْجِيْدِه وَازِ كُنِه تَبَاهِ مُوشِه.

۴ آدَمِ خَاوَشِلِه اَرَزُو مُونِه، وَلِه چِيْزِي حَاصِلِ نَمُونِه،
مِگَم آدَمِ زَحْمَتَكَشِ خُوبِ سِيْرِ مُوشِه.

۵ شَخْصِ نِيكَ اَزِ دَرُوغِ كُفْتُو بَدِ مُوْبَرِه،
مِگَم آدَمِ بَدكَارِ شَرْمِنْدِه وِ رَسُوَا مُوشِه.

۶ صِدَاقَتِ، كَسَايِ رِه كِه دَ رَاهِ رَاَسْتِ سَمِ اَسْتِه، حِفَاظَتِ مُونِه،
مِگَم گُناهِ، آدَمِ گُناهِ كَارِ رِه اَزِ بِيْنِ مُوْبَرِه.

۷ يِگُو كَسِ خُوْدِ رِه دَوْلَتَمَنْدِ نِشُو مَيِدِيه، مِگَم دَ حَقِيْقَتِ هِيْچِ چِيْزِ نَدَرِه،
وَلِه يِگُو كَسِ دِيْگِه خُوْدِ رِه غَرِيْبِ نِشُو مَيِدِيه، مِگَم مَالِ-و-دَوْلَتِ كَلُو دَرِه.

۸ ثُرُوْتِ اِنْسَانِ مِيْتْنِه جَانِ شِي رِه اَزِ خَطَرِ نِجَاتِ بَدِيه،

- مگم آدمِ غریب از کس اخطار-و-تهدید نَمِیشَنَوَه.
- ۹ چراغِ آدمای نیک روشو یه،
مگم چراغِ بدکارا گل موشه.
- ۱۰ مغروری فقط نزاع-و-جنجال ره پیدا مونه،
لیکن شخصی که نصیحت ره قبول مونه دانا یه.
- ۱۱ مال-و-دولتی که از راه غلط پیدا شنه زود از دست موره،
مگم نفری که دَ زحمت-و-کوشش جم کنه، دارایی شی کلو شده موره.
- ۱۲ آمیدِ دیر رسِ دلِ انسان ره میده مونه،
مگم پوره شدونِ یگ آرزو، بلده انسان مثلِ درختِ حیات تازگی موبخشه.
- ۱۳ کسی که پند-و-نصیحت ره حقیر حساب مونه، خود ره دَ مشکلات میندزه،
مگم کسی که دَ حکمِ خدا احترام دَره، اجر خُو ره میگیره.
- ۱۴ تعلیمِ آدمِ دانا چشمه حیات آسته
و انسان ره از دام های مرگ نجات میدیه.
- ۱۵ عقل-و-هوشِ خوب بلده انسان احترام دَ وجود میره
مگم راهِ خیانت کارا باعثِ تباهی خودون شی موشه.
- ۱۶ آدمِ هوشیار دَ هر کار سنجش کده عمل مونه،
لیکن آدمِ بی عقل جهالت خُو ره ظاهر مونه.
- ۱۷ قاصدِ بد دَ بلا گرفتار موشه،
مگم قاصدِ خوب باعثِ شفا موشه.
- ۱۸ فقر و شرمندگی دَ بله کسی مییه که نصیحت ره رد مونه،
مگم کسی که سرزنش ره قبول مونه قابلِ احترام آسته.
- ۱۹ آرزوی پوره شده دَ جانِ انسان شیرینی میدیه،
لیکن دست کشیدو از کارِ بد دَ نظرِ شخصِ ابله زشت معلوم موشه.

- ۲۰ کسی که قد مردُمای دانا بِشینه دانا مُوشه،
 مگم اَنڈیوالی قد آدمای بے عقل ضررِ دره.
 ۲۱ بلا دامونگیرِ گناہکارا مُوشه،
 مگم کامیابی نصیبِ آدمای نیک-و-صادق.
 ۲۲ آدم صالح حتیٰ ذ نوسه های خُو میراث میله،
 مگم مال-و-دَوْلَتِ گناہکارا بلده آدمای نیک ذخیره مُوشه.
 ۲۳ زمینِ آدمِ فقیرِ کلو حاصلِ میدیه،
 مگم از بے انصافی حاصلِ ازو چورِ مُوشه.
 ۲۴ کسی که چوبِ اصلاح ره از باچه خُو دریغ مونه
 او از باچه خُو نفرتِ دره،
 مگم کسی که اولادِ خُو ره دوستِ دره،
 او ذ فکرِ اصلاح کدون شی آسته.
 ۲۵ آدم نیک از خوراکی که دره مُخوره و سیرِ مُوشه،
 لیکن کورهِ آدمِ بدکار گُشنه مومنه.

- ۱۴
- ۱ خاتونِ هوشیار خانه خُو ره آباد مونه،
 مگم خاتونِ جاهل او ره قد دستای خود خُو خراب مونه.
 ۲ کسی که ذ راستی قَدَمِ باله مونه، او از خُداوند ترسِ مُخوره،
 لیکن کسی که ذ راهِ کجِ مورِه، او ذ خُداوند بے احترامی مونه.
 ۳ توره که از دانِ آدمِ جاهل برِ مُوشه، بلده پُشتِ ازو یگ چوب جورِ مُوشه،
 مگم تورایِ آدمِ دانا او ره جفاظتِ مونه.
 ۴ اگه گاو ذ گاوخانه نبشه، آخور صاف مومنه،
 مگم از زورِ گاو آسته که حاصلِ کلو مُوشه.

- ۵ شاهدِ راستگوی دروغ نَمُوگه،
 مگم شاهدِ دروغگوی توره دروغ مُوگه.
- ۶ آدمِ لُوڏه دَ جُسْتُجویِ حِکمتِ آسته، مگم پَیدا نَمِیتنه،
 دَ حالیکه بلده آدمِ دانا پَیدا کدونِ حِکمتِ آسو یه.
- ۷ از آدمِ بے عقلِ دُوری کُو،
 چُون از لب های اَزو عِلْم-و-دانش پَیدا نَمُوشه.
- ۸ حِکمتِ آدمِ هُوشیارِ اینی آسته که راهِ خُو ره دَرَک مُوکنه،
 مگم جهالتِ مردُمِ بے عقلِ اُونا ره بازی دَده گُمراه مُونه.
- ۹ آدمایِ جاهلِ دَ بِلَه قُربانی جُرمِ رِیشخندی مُونه،
 مگم مردُمِ راستکارِ رضامندی خُدا ره حاصلِ مُونه.
- ۱۰ تلخیِ انسانِ تنها دَ دِلِ خود شیِ روشِ آسته
 و خوشیِ انسانِ امِ تنها دَ خود شیِ معلومه.
- ۱۱ خانِه بدکارا چَپه مُوشه،
 لیکن خَیمه آدمایِ راستکارِ آبادِ مُومنه.
- ۱۲ یِگو راهِ آسته که دَ نظرِ انسانِ راست معلومِ مُوشه،
 مگم عاقبتِ اَزو راه، مرگِ آسته.
- ۱۳ حتی دَ غَیبتِ خَندیدو امکانِ دَره که دِلِ انسانِ غَمگینِ بَشه،
 مگم وختیکه خندهِ خلاصِ مُوشه، غَم دَ جای خُو باقیِ مُومنه.
- ۱۴ آدمی که گُمراهِ مُوشه نتیجهِ گُمراهیِ خُو ره مینگره،
 ولے آدمِ خُوبِ اَجْرِ خُوبیِ خُو ره مینگره.
- ۱۵ آدمِ ساده دلِ هر توره ره باوَرِ مُوکنه،
 لیکن آدمِ هُوشیارِ قَدَمِ هایِ خُو ره سَنجیده باله مُونه.
- ۱۶ آدمِ داناِ احتیاطِ مُونه و از بدیِ دُوریِ مُونه،

- مگم آدمِ بے عقل از رُوی غرُورِ خُو بے پَرِوایی مُوکنه.
- ۱۷ آدمِ تَنُدخُوی کارای جاہِلانہ مُونہ،
و از آدمِ دَسِيسہ گَرِ مَرُدُم نَفَرَتِ دَرہ.
- ۱۸ جہالتِ نَصِيبِ مَرُدُمِ نادو آستہ،
لیکنِ عِلْمِ-و-مَعْرِفَتِ مِثْلِ تاجِ دَ سِرِ آدمایِ هُوشیار.
- ۱۹ بَدکارا عاقِبَتِ دَ آدمایِ نیکِ اِحْتِرامِ مُونہ،
و شَرِیرا اَخِرِ رَفْتِہ دَ دَمِ درگہ هایِ آدمایِ نیکِ-و-صَادِقِ سِرِ حَمِ مُونہ.
- ۲۰ از آدمِ مُفْلِسِ حَتّٰی ہَمسایِہ شِی ام نَفَرَتِ دَرہ،
مگم دَوْلَتْمَنَدِ دوستایِ کَلوِ دَرہ.
- ۲۱ کسی کہ ہَمسایِہ خُو رِہ حَقِیرِ حِسابِ کُنہ، گُناہکارِ آستہ،
لیکنِ نیکِ دَ بَخْتِ کسی کہ دَ غَرِيبا رَحْمِ دَشْتِہ بَشِہ.
- ۲۲ آیا کَسایِ کہ نَقْشِہ هایِ بَدِ دَ دِلِ خُو مِیکشِہ، گُمراہِ نُمُوشِہ؟
لیکنِ کَسایِ کہ نِیَّتِ خُوبِ دَشْتِہ بَشِہ، رَحْمَتِ و وفاداریِ مِینگرِہ.
- ۲۳ از ہرِ زَحْمَتِ فایدِہ مِینگری،
مگم توراِ بے فایدِہ باعِثِ ناداریِ مُوشِہ.
- ۲۴ مالِ-و-دَوْلَتِ آدمایِ داناِ تاجِ سِرِ شِی آستہ،
مگم نشانیِ آدمایِ بے عقلِ جہالتِ شِی.
- ۲۵ شَہِیدِ راستگویِ جانِ مَرُدُمِ رِہ نِجاتِ مِیدِیہ،
مگم شَہِیدِ دروغگویِ دَ مَرُدُمِ خِیانتِ مُونہ.
- ۲۶ ترسِ از خُداوندِ بَلَدِہ یِگِ آدمِ تَکیہ گاہِ مَحْمُکِ آستہ
و بَلَدِہ اَوْلادایِ شِی ام یِگِ پناہ گاہ.
- ۲۷ ترسِ از خُداوندِ چِشمِہ حِیاتِ آستہ
کہ اِنسانِ رِہ از چِنگِ مَرگِ دُورِ نِگاہِ مُونہ.

- ۲۸ بُرُورگی پادشاه از کَلو بُودونِ مرُدَم آسته،
 مگم بَدونِ رعیتِ یگ پادشاه نابُود موشه.
- ۲۹ کسی که زُود قار نَشْنه آدم هُوشیار آسته،
 مگم آدم تُنْدخُوی جهالت خُو ره نِشو مِیدیه.
- ۳۰ دِل آرام دَ زندگی جان موبخشه
 مگم کینه دِل باعثِ شاربِدگی استغونا موشه.
- ۳۱ کسی که دَ غریب ظلم مَوکَنه دَ حقیقت دَ پَیدا کُننده اَزو توهین مونه،
 و کسی که دَ آدم مَفلس مهربانی کُنه خُدا ره اِحترام مونه.
- ۳۲ بَدکار از خاطرِ بَدی خُو سرنگون موشه،
 لیکن آدم نیک حتی که بُمَره یگ پَناه‌گاه بلده خُو دره.
- ۳۳ آدمای فامیده حکمت ره دَ دِل خُو نگاه مونه،
 حتی آدمای ابله ام ای ره موفامه.
- ۳۴ نیکی-و-صداقت یگ مِلّت ره سربلند مونه،
 لیکن گناه یگ قوم باعثِ رسوایی شی موشه.
- ۳۵ پادشاه از خادمِ هُوشیار خوش شی مییه،
 و لے کسی که کارای شرم‌آور مونه، دَ قار-و-عَضَب شی گرفتار موشه.

۱۵

- ۱ جوابِ مُلایم قار-و-عَضَب ره تا میسنّه،
 مگم توره سخت خَشَم اِنسان ره کَلو مونه.
- ۲ زیونِ آدم دانا علم-و-معرِفَت ره قابلِ قَبول جور مونه،
 مگم از دانِ آدمای جاهل حماقت بُر موشه.
- ۳ تمام جای ها دَ پیشِ چیم خُداوند آسته
 و او مرُدَم خُوب و بد ره تَشخِیص مونه.
- ۴ زیونی که سلامتی دَ وجود میره، مِثلِ یگ درختِ حیات آسته.

- مگم زیونِ فَریبکارِ روحِ اِنسانِ ره مَیدِه مونه.
- ۵ آدمِ جاهِلِ نَصیبِ حَتِ آتِه خُو ره خارِ حِسَابِ مونه،
لیکنِ شَخصِ هُوشیارِ پَند-و-سَرزَنشِ ره قَبُولِ مونه.
- ۶ دَ خانِه آدمِ نیکِ مال-و-دَوْلتِ کَلو آستِه،
لیکنِ عایدِ شَخصِ بَدِ زَحمت-و-جَنجالِ دَزِ شیِ پَیدا مونه.
- ۷ لبِ هایِ آدمایِ داناِ عِلْم-و-مَعْرِفَتِ ره تَبیتِ مونه،
مگم دِلِ آدمایِ بے عَقْلِ اَوَطورِ نَبییه.
- ۸ خُداوندِ ازِ قُربانیِ بَدکاراِ نَفَرَتِ دَرِه،
لیکنِ ازِ دُعایِ مَرْدُمایِ نیکِ خوشِ شیِ مِییِه.
- ۹ خُداوندِ ازِ راه-و-طَرِیقِ آدمِ بَدکارِ بَدِ مَویرِه،
مگم اَوِ پَیروِ راستیِ ره دوستِ دَرِه.
- ۱۰ کسی که راهِ راستِ ره ایله کنه، جَزایِ سَخْتِ دَ اِنتِظارِ شیِ آستِه
و کسی که ازِ اِصلاحِ شُدوِ نَفَرَتِ دَشْتِه بَشِه، اَوِ مَویرِه.
- ۱۱ اگِه دوزخِ و عالمِ مُردا دَ نَظَرِ خُداوندِ بَرَمَلا یِه،
پس دِلِ اِنسانِ چِیقَسِ کَلوترِ دَزُو معلومدارِ آستِه.
- ۱۲ آدمِ لَوڈِه سَرزَنش-و-تَنبیهِ ره خوشِ نَدَرِه
و پِیشِ آدمایِ داناِ نَمورِه.
- ۱۳ دِلِ خوشِ، چهره ره خوشحالِ مونه،
مگم غَم-و-عُصْبِه دِلِ روحِ اِنسانِ ره پِژْمَرْدِه.
- ۱۴ دِلِ آدمِ دانا دَ تَلاشِ داناییِ آستِه،
مگم دانِ آدمایِ بے عَقْلِ خودِ ره ازِ جِهالَتِ سِیرِ مونه.
- ۱۵ تمامِ روزِ هایِ زَندگیِ مَرْدُمِ بَدبَخْتِ سراسرِ پُرِ ازِ جَنجالِ آستِه،
مگم دِلِ خوشِ، زَندگیِ شیِ مِثَلِ مِهمانیِ دایمیِ آلیِ آستِه.

- ۱۶ مال-و-دَوْلَتِ کم قد ترسِ خُداوندِ بَهِتَرِ آستَه
نِسَبَتِ دَ داراییِ کَلونی که قد جنجال-و-تَشْوِیشِ یِگجایِ بَشَه.
- ۱۷ نان-و-پِیازِ دَ جای که مَحَبَّتِ بَشَه بَهِتَرِ آستَه
نِسَبَتِ دَ گوشتِ گاو که قد نَفَرَتِ قَتی بَشَه.
- ۱۸ آدَمِ تَنْدُخُویِ جنجالِ پِیدا مُوکُنَه،
مِگَمِ آدَمِ باصَبِر-و-خُوصِلَه جنجالِ رَه قُوی مُونَه.
- ۱۹ رَاهِ آدَمِ سُسْتِ قَدِ خَارِ پُوشَنده یَه،
مِگَمِ رَاهِ دُرُسْتکارا آوارِ آستَه.
- ۲۰ باچَه دانا آتَه خُو رَه خوشحالِ مُونَه،
مِگَمِ آدَمِ بے عَقْلِ آبَه خُو رَه پوزخندِ مِیَزَنَه.
- ۲۱ آدَمِ کَمِ عَقْلِ از لُودَه گِیِ خوشیِ حاصِلِ مُونَه،
لِیکنِ آدَمِ فامِیده دَ رَاهِ راستِ قَدَمِ مِیلَه.
- ۲۲ نَقِشَه که بَدُونِ مَشُورَه کَشِیده مُوشَه ناکامِ مُمُوتَنَه،
لِیکنِ مَشُورایِ کَلو باعِثِ کامِیابیِ مُوشَه.
- ۲۳ اِنسانِ وختِیکَه جِوابِ خُوبِ مِیدِیَه اَزو لِدَتِ مُوبَرَه،
و توره که دَ جایِ شیِ گُفتَه شُنَه، چِیقَسِ خُوبِ آستَه!
- ۲۴ رَاهِ حِیاتِ، آدَمِ دانا رَه سُونِ بالَه مُوبَرَه
و نَمِیلَه که او دَ عَالَمِ مُردا بورَه.
- ۲۵ خُداوندِ خانَه آدَمایِ مَغْرُورِ رَه از بَینِ مُوبَرَه،
لِیکنِ پُلوانِ زَمِینِ خاتُونِ بیوَه رَه ثابِتِ نِگاهِ مُونَه.
- ۲۶ خُداوندِ از نَقِشَه هایِ بَدِ نَفَرَتِ دَرَه،
لِیکنِ از توره هایِ پاک-و-خَالِصِ خوشِ شیِ مِییَه.
- ۲۷ کَسی که دَ پُشتِ فایِدَه ناحقِ مِیگَرَدَه دَ خاتُوادَه خُو نَقِصِ مِیِرَسَنَه،

مگم کسی که از رشوت بد شی میبیه، عمر ازو دراز موشه.
 ۲۸ آدم نیک-و-صادق پیش از جواب ددو فکر مونه،
 لیکن از دان بدکارا چیزای خراب بر موشه.
 ۲۹ خداوند از بدکارا دوری مونه،
 لیکن او دعای آدمای نیک-و-صادق ره گوش مونه.
 ۳۰ نور چیمه دل ره خوش مونه،
 و خبر خوش استغونا ره تازه و سالم نگاه مونه.
 ۳۱ کسی که سرزنش زندگی بخش ره قبول کنه،
 از جمله آدمای دانا حساب موشه.
 ۳۲ کسی که پند-و-نصیحت ره رد مونه،
 او د جان خود خو ریشخندی مونه،
 لیکن کسی که سرزنش ره قبول موکنه
 دل ازو دانا موشه.
 ۳۳ ترس خداوند د انسان حکمت یاد میدیه،
 و فروتنی، عزت و احترام ره د وجود میره.
 ۱ اندیشه ها-و-خیالات دل انسان مربوط د خود شی موشه،
 مگم نتیجه آخری از جانب خداوند آسته.
 ۲ تمام راه های انسان د نظر خود شی پاک آسته،
 لیکن نیت های شی د خداوند معلومه.
 ۳ کارای خو ره د خداوند تسلیم گو
 و نقشه های تو کامیاب موشه.
 ۴ خداوند هر چیز ره بلده مقصد خو خلق کده،
 و امی رقم آدم بدکار ره ام بلده روز جزا.

۱۶

- ۵ خُداوند از آدمای مغرور بد مُوبره،
و یَقیناً اُونَا بے جَزَا نَمُومَنه.
- ۶ دَ وَسِیلَه رَحمت و راستی گناه بخشیده مُوشه،
و ترسِ خُداوند اِنسان ره از بدی دُور نِگاه مُونه.
- ۷ وختیکه خُداوند از یِگ نفر راضی بَشه،
حتیٰ دُشَمَنای شی ام قد شی صَلح-و-آشتی مُونه.
- ۸ مالِ کم که از راهِ صداقت-و-انصاف پَیدا شُدِه بَشه بَهرتر آسته
نِسبَت دَ عایدِ کلونِ که از راهِ بے انصافی پَیدا شُدِه بَشه.
- ۹ اِنسان راه های خُو ره خود شی دَ دِل خُو مِیسنجه،
مگم تنها خُداوند آسته که قَدمای شی ره اُستوار نِگاه مُونه.
- ۱۰ اَمِرِ پادشاه رِقَمِ وَحیِ اِلَهِی وَری آسته
و دان شی دَ قضاوتِ کدو نباید اِشتباه کنه.
- ۱۱ تَرَازُو و سنگای دُرُست مَرَبُوط دَ خُداوند آسته
و پِگِ سنگای خَلطه کارِ اَزُو یه.
- ۱۲ عَمَلِ بَد دَ نَظَرِ پادشاه ها زِشت معلوم مُوشه،
چراکه تَخْتِ پادشاهی شی تَوَسُطِ عدالت اُستوار آسته.
- ۱۳ پادشاه از زیونِ نیک-و-صادق خوش شی مییه
و آدمِ راستگوی ره دوست دَره.
- ۱۴ غَضَبِ پادشاه مِثَلِ قاصِدِ مَرگ آسته،
لیکن آدمِ دانا قار شی ره تاه مِیسنَه.
- ۱۵ دَ نُورِ رُوی پادشاه زندگی آسته،
و رضایتِ اَزُو مِثَلِ اَوُرِ بَهارِ اَلّی یه که بارانِ رَحمت میره.
- ۱۶ حَاصِلِ کدونِ حِکمت از طِلائی خالِص کده بَهرتر آسته

- و پیدای کدونِ دانایی از نُقره کده باله‌تره.
- ۱۷ راهِ آدمای راستکار از بدی دُوره؛
و هر نفرِ که راهِ دُرست ره اِنْتِخابِ کُنه، اُو جان خُو ره حِفْظِ مُونه.
- ۱۸ عاقِبَتِ کِبَر-و-غُرورِ تباهی آسته
و عاقِبَتِ دِلِ مَغْرورِ سُقُوط.
- ۱۹ بَهترِ آسته که آدمِ بے کِبَرِ بَشَه و قد غَرِیبا بِشِینه
نِسبَتِ دَزی که دَ وُلْجِه نَفْرای مَغْرورِ شَرِیگِ شُنَه.
- ۲۰ کسی که یَگُو عملِ ره حَکِیْمانَه اِنجامِ مِیدیه، اُو کامِیابِ مُوشه،
و کسی که دَ خُداوندِ تَوکُلِ کُنه نِیکِ بَخْتِ مُوشه.
- ۲۱ آدمِ فامِیده ره مَرْدُمِ از رُویِ دانایی شی مِیَنخِشه
و پَندایِ شِیرِینِ اَزُو تائِیرِ خُوبِ دَره.
- ۲۲ عَقْلِ بَلدِه صاِحِبِ خُو چِشمِه حَیاتِ آسته،
مَگَمِ آدمایِ جاہِلِ جَزایِ جِهاَلَتِ-و-نادانیِ خُو ره مِیَنگره.
- ۲۳ دِلِ آدمِ دانا دَ وختِ توره کُفتو لبِ هایِ شی ره هِدایَتِ مُونه
و تَعْلِیمِ که اُو مِیدیه، فایِدَمَند-و-پُرَتائِیرِ آسته.
- ۲۴ تورایِ خُوبِ رَقَمِ عَسَلِ وَری
بَلدِه جانِ شِیرِینِ
و بَلدِه اسْتُغونا شِفا بَخَشِ آسته.
- ۲۵ یَگُو راهِ آسته که دَ نَظَرِ اِنسانِ راستِ معلُومِ مُوشه،
مَگَمِ عاقِبَتِ اَزُو راه، مَرگِ آسته.
- ۲۶ نَفْسِ کارگرِ اُو ره وادارِ دَ کارِ مُونه
و کُشَنگیِ کُورِه شی اُو ره مَجبُورِ مُونه.
- ۲۷ آدمِ خرابِ نَقْشِه شِیطانیِ مِیکِشه

و تورای شی رقمِ آتشِ آلی سوزنده یه.

۲۸ شخص بد نیت جنجال پیدا مونه

و آدم چُعل دوستا ره از یگدیگه شی جدا مونه.

۲۹ آدم ظالم همسایه خُو ره بازی میدیه

و او ره دَ راه غلط رهنمایی مونه.

۳۰ کسی که قد چیمای خُو رموز مونه، اوخته او نقشه بد میکشه،

و کسی که لب-و-دندون خُو ره میخیه، او شرارت خُو ره تکمیل مونه.

۳۱ موی سفید نشانی پیری-و-بزرگی آسته

که یگ آدم دَ وسیله عمل-و-رفتار نیک خُو دَ دست میره.

۳۲ کسی که دیر قار شنه از مردِ جنگره بهتر آسته،

و کسی که خود ره اداره کنه، از آدمی که یگ شار ره دَ قبضه خُو گرفته، باله تره.

۳۳ پشک دَ دامو آندخته موشه،

مگم هر فیصله از جانبِ خداوند آسته.

۱ نانِ خشک دَ آرامی بهتر آسته

نَسَبَتِ دَ نانِ مهمانی که دَ خانه پُر از جنگ-و-شور بَشه.

۲ غلامِ دانا دَ سرِ باچه شرمگی بادار خُو حکمرانی مونه

و دَ میراثِ برارای ازو ام شریگ موشه.

۳ طَلّا و نُقره ره آتشِ کوره آزمایش مونه

و دِلِ انسان ره خداوند.

۴ آدمِ بدکار دَ گب های گناهکارا گوش میدیه؛

آدمِ دروغگوی دَ زیونِ دروغگوی.

۵ کسی که دَ بله آدمِ غریب ریشخندی مونه دَ حقیقت او خالقِ ره توهمین مونه،

و هر کسی که از غم-و-بدبختی دیگر و خوش موشه، بے جزا نمومنه.

- ۶ تاجِ اِفتخارِ آدَمایِ پیرِ نوسه‌گونِ شیِ آسته
و تاجِ اِفتخارِ اولادا آته‌گونِ شیِ .
- ۷ تورِه مودبادانه دَ آدمِ کُنْدُذَهَن سَمِ نَمِییه،
و نه ام گبِ دروغِ دَ دانِ یگِ آدمِ شَرِیفِ .
- ۸ رِشَوَتِ دَ نَظَرِ رِشَوَتِ دِهِنْدِه مِثَلِ دَانِه قِیَمَتَبایِ آسته؛
دَ هر طرفِ که صَاحِبِ شیِ رُخِ مُونِه کارِ شیِ پُورِه موشِه .
- ۹ کسی که خطا هایِ دیگه کس ره پوش مونه، مَحَبَتِ دَ و جُودِ میرِه،
مگم آدمی که اونا ره بَرَمَلَا مُونِه، دوستایِ نزدیکِ ره از یگدیگه شیِ جدا مونه .
- ۱۰ تاثیرِ یگِ نَصِیْحَتِ دَ آدمِ دانا کَلوَتَرِ آسته
نِسَبَتِ دَ صَدِ ضَرِیه شَلَّاقِ دَ آدمِ بے عقلِ .
- ۱۱ آدمِ بَدکارِ فقط دَ جُسْتُجویِ فِتنه اَندختویِه،
ازی خاطرِ قاصِدِ ظالِمِ بَلْدِه مَجازاتِ کدوِنِ شیِ رِییِ موشِه .
- ۱۲ رُویِ دَ رُویِ شُدو قدِ خَرَسِ ماده که از چُوجه هایِ حُو جدا شُدِه بَشِه بَهترِ آسته
نِسَبَتِ دَ رُویِ دَ رُویِ شُدو قدِ آدمِ بے عقلِ که گَرِفتارِ بے عقلیِ بَشِه .
- ۱۳ کسی که دَ عِوَضِ حُوبیِ بَدیِ مُونِه،
بلا از خانِه شیِ دُورِ نَموشِه .
- ۱۴ شُرُوعِ کدوِنِ جَنجالِ مِثَلِ وازِ کدوِنِ بَنَدِ آوِ وریِ آسته؛
پسِ جَنجالِ ره قُویِ کُوِ پِیشِ ازیِ که دَ دَعواِ بَرَسِه .
- ۱۵ آدمِ بَدِ که بے گُناهِ حِسابِ شُنه
و آدمِ صَادِقِ که نَاحقِ مَحکُومِ شُنه
خُداوندِ ازِ هرِ دُویِ ازیِ عَمَلِ نَفَرَتِ دَرِه .
- ۱۶ چِرا بَلْدِه خَرِیدوِنِ حِکْمَتِ دَ دِستِ آدمِ بے عقلِ پِیسِه دَدِه شُنه،
دَ حَالِیکه اُو هِیچِ نَمِیخایِه عقلِ ره حَاصِلِ کُنِه؟

- ۱۷ دوستِ واقعی دَهرِ غَیبتِ دوستیِ مُونه،
و پَرارِ بَلدِه روزایِ تَنگِ دِستیِ پَیدا شُدِه.
- ۱۸ فقطِ آدمِ کَمِ عَقَلِ قَوْلِ مِیدیه
و ضامِنِ یَگو کَسِ دِیگِه مَوشِه.
- ۱۹ کسی که خطا ره دوست دَرِه جنجالِ ره دوست دَرِه،
و کسی که درگِه خُو ره بلند و با شِکوه جور کُنِه، دَ سُرَاغِ تَباهِیِ خُو آسْتِه.^a
- ۲۰ آدمِ بَدِ نِیْتِ کامیابِ نُمُوشِه،
و کسی که دروغگویِ بَشِه دَ بَلاِ گِرِفْتارِ مَوشِه.
- ۲۱ باچِه بے عَقَلِ سرمایِه غَم-و-عُصَبِه آتِه خُو آسْتِه،
و آتِه یِگِ باچِه کُنْدُذِهِنِ خوشحالیِ ره نَمِیَنگرِه.
- ۲۲ خوشیِ دِلِ رَقَمِ دَواِ اَلّیِ شِفاِ دِهِندهِ یِه،
لِیکنِ رُوحِ پَژْمُردهِ اسْتِغونَاِ ره خُشکِ مَونِه.
- ۲۳ آدمِ بَدکارِ تاشکیِ رِشَوْتِ مِیگِیرِه
و مانعِ راهِ هایِ عدالتِ مَوشِه.
- ۲۴ آدمِ داناِ حِکْمَتِ ره دَ پِیشِ رُویِ خُو مِیَنگرِه،
مِگَمِ چِیمایِ آدمِ بے عَقَلِ بے مَقْصِدِ سَراسِرِ دُنیاِ ره تُوخِ کَدِه رِبیِ آسْتِه.
- ۲۵ باچِه بے عَقَلِ باعِثِ رَنج-و-اَذِیْتِ آتِه خُو مَوشِه،
و باعِثِ تَلْخِیِ امْرُو خاتُو که او ره دَ دُنیاِ اُوردهِ.
- ۲۶ جَرِیمِه کَدونِ آدمِ نِیک-و-صَادِقِ خُوبِ نِیْبِه
و نَه امِ قَمْچِیِ زَدو دَ آدمایِ شَرِیفِ ازِ خَاطِرِ شِرافَتِ شیِ.
- ۲۷ آدمِ داناِ زیادِ توره نُمُوگِه

^a ۱۹:۱۷ جور کدونِ یِگِ «درگِه بلند و با شِکوه» امی معنی^۱ ره مِیدیه که یِگِ آدمِ خودِ ره کَنه نِشو پَدیه
و تَوَجُّه مَرْدُمِ ره سُونِ خُو جَلبِ کَنه.

و آدمِ فامیده آرام و باصبرِ آسته.

۲۸ حتی آدمِ جاهلِ اگه چپِ بشینه، مردمِ او ره دانا حسابِ مونه،
و کسی که دانِ خو ره بگیره، آدمِ فامیده معلومِ موشه.

۱ آدمِ خودخاه خود ره از دیگر و جدا مونه

و دَ ضدِ حکمت-و-داناییِ دیگر و آسته.

۲ آدمِ بے عقل از داناییِ خوش شیِ نمیه

و فقط دوستِ ذره نظریه دِلِ خودِ خو ره نشو بدیه.

۳ نتیجه کارِ بد بے آبروییِ آسته

و نتیجه کارِ شرم آورِ رسوایی.

۴ تورایِ انسانِ رقمِ او چُقورِ آلیِ آسته

و چشمه حکمتِ رقمِ او جویِ وریِ جاری.

۵ زویِ ددو دَ آدمِ بدکارِ خوبِ نییه

و نه ام پامالِ کدونِ حقِ آدمِ بے گناه.

۶ تورایِ آدمِ بے عقلِ بلده شیِ جنجالِ پیدا مونه

و دان شیِ لَتِ خوردو ره کویِ مونه.

۷ تورایِ آدمِ بے عقلِ باعثِ تباهیِ شیِ موشه

و لب هایِ ازو بلده جان شیِ رقمِ دامِ وریِ آسته.

۸ تورایِ آدمِ چُعلِ رقمِ لغمه هایِ نانِ مزه دارِ آسته

که دَ شوقِ کلو فُورتِ موشه و دَ وجودِ انسانِ مومنه.

۹ کسی که دَ کارِ سُستی-و-ثمبلیِ مونه

برارِ آدمِ بیروکارِ حسابِ موشه.

۱۰ نامِ خداوندِ یگِ بُرجِ محکمِ آسته؛

که آدمِ صادقِ دیده کده دَ منِه ازو پناهِ مویره.

- ۱۱ پناه‌گاهِ دَوْلَتَمَندا، مال-و-دَوْلَتِ ازوا آسته؛
 اونا گُمان مونه که مال-و-دَوْلَتِ مِثِلِ دیوالِ بِلند، ازوا نِگاه‌بانی مونه.
- ۱۲ پیش ازی که انسان سُقُوطِ کُنه، کِبَرِ دِ دِلِ شی پَیدا موشه،
 ولے فروتنی باعِثِ سرِبلندی-و-عِزَتِ موشه.
- ۱۳ کسی که پیش از شِنیدونِ یِگِ توره جوابِ مِیدیه
 ای بے عقلی و بے اَدَبی شی ره نِشو مِیدیه.
- ۱۴ رُوحِ اِنسانِ مِیتنه که او ره دَ وختِ ناجوری قُوتِ بُبُخشه،
 مگم رُوحِ ناامید شُدِه ره کی تَحْمُلِ مِیتنه؟
- ۱۵ دِلِ اَدَمِ دانا مَعْرِفَتِ ره حاصِلِ مونه،
 و گوشِ اَدَمایِ هُوشیارِ عِلْمِ ره جُستَجو مونه.
- ۱۶ تَحْفَه-و-بَخْشِشِ بِلدِه اِنسانِ یِگِ راهِ ره واز مونه
 و او ره دَ پیشِ اَدَمایِ مِهْمِ مِیرسنه.
- ۱۷ دَ یِگِ محکمه کسی که اوّل توره مَوگیه، توره شی دُرُستِ معلوم موشه،
 لیکن ای تا زمانی آسته که جانِبِ مُقابِلِ شی دِلیلِ های خُو ره نَگیه.
- ۱۸ پِشکِ جنجالِ ره خاو مِیدیه
 و نزاعِ ره از بَینِ اَدَمایِ زورثو گُم مونه.
- ۱۹ رامِ کدونِ دِلِ برارِ رَنجِیده، سخت‌تر از گِرِفْتونِ یِگِ شارِ قُوی آسته؛
 جنجالِ رَقَمِ دیوالِ پَخْسَه‌ای یِگِ قلعه وری دَ بَینِ دُو نفرِ جدایی دَ وُجُودِ میره.
- ۲۰ دِلِ اِنسانِ از ثَمَرِ دانِ شی سِیرِ موشه
 و از حاصِلِ لبِ های شی راضی.
- ۲۱ زِندگی و مرگِ اِنسانِ دَ اِختِیارِ زِبونِ شی آسته؛
 هر ثَمَرِ که از زِبونِ شی دَ وُجُودِ مِییه، نَتِیجَه‌گُفتارِ شی آسته.
- ۲۲ کسی که خاتو کُنه، نِعْمَتِ پَیدا مونه،

دَ حَقِيقَتِ اَوْ رِضَايِ خُداوندِ رِه حاصِلِ مُونِه.

۲۳ آدمِ غَرِيبِ دَ عُدْر-و-زاري توره مُوگه،

ليكنِ آدمِ پُولدارِ زورگويي مُونِه.

۲۴ كَسِي كِه دوستايِ كَلو دَرِه، يِگونِ ازوا شايدِ باعِثِ تباهي شي شُنِه،

مِگم اَوطورِ دوستِ امِ آسته كِه ازِ برارِ كده نَزديكترِه.

۱۹ ^۱ بَهِترِ آسته كِه يِگِ آدمِ غَرِيبِ بَشِه و دَ صداقتِ زِنديگي كُنِه
نِسَبَتِ دَزي كِه بَ عِقلِ بَشِه و تورايِ زِشتِ بُوگِه.

۲ غَيْرَتِ بَدُونِ عِلمِ، خُوبِ نِبيِه

و كَسِي كِه عَجَلِه كُنِه دَ خطاِ گِرِفْتارِ موشِه.

۳ جِهالتِ اِنسانِ، اَوْ رِه گُمراهِ مُوكنِه،

ولِه بَعدِ ازُو اِنسانِ قارِ كده خُداوندِ رِه مِلامَتِ مُونِه.

۴ مال-و-دَوْلَتِ دَ اِنسانِ دوستايِ كَلو پَيِدا مُونِه،

مِگم غَرِيبِي حَتِي رَفِيقِي نَزديكِ رِه ازِ آدمِ جِدا مُونِه.

۵ شاهِدِ دروغگويِ بَ جَزَا نُمُونِه

و كَسِي كِه دروغِ تَيِتِ كُنِه دُوتا نَمِيتنِه.

۶ غَدْرِ كِسا كوشِشِ مُونِه دَ پَيِشِ آدمِ كِلانِ رُويِ كُنِه،

و هَرِ كِسِ خُوشِ دَرِه كِه دوستِ آدمِ سَخِي بَشِه.

۷ تَمامِ بَرارايِ آدمِ مُحتاجِ ازُو نَفَرَتِ دَرِه

و دوستايِ شيِ امِ ازُو دُوريِ مُونِه.

و هَرِ چنَدِ كِه آدمِ مُحتاجِ دَ عُدْر-و-زاريِ ازِ پُشتِ ازوا موره، اونا اَوْ رِه قَبُولِ نُمُونِه.

۸ كَسِي كِه داناييِ رِه حاصِلِ مُونِه جانِ خُو رِه دوستِ دَرِه

و كَسِي كِه قَدْرِ حِكْمَتِ رِه مَيِدَنِه، اَوْ خُوشِ بَخْتِ موشِه.

۹ شاهِدِ دروغگويِ بَ جَزَا نُمُونِه

و کسی که تورهِ دروغِ ره تیت مونه تَباه موشه.

۱۰ خوب نییه که آدم بے عقل دَ عیش-و-نوش زندگی کنه،

یا ای که یگ غلام دَ سرِ بادارا حکمرانی کنه.

۱۱ عقلِ یگ آدم جَلوِ قار شی ره میگیره

و کسی که خطا های دیگر و ره نادیده میگیره، بزرگی خُو ره نشو میدیه.

۱۲ قارِ پادشاه رقمِ غَرشِ شیر آلی آسته،

مگم لُطف-و-مهربانی شی مثلِ شبنم دَ بِلَه علف.

۱۳ باچه بے عقل بلایِ جانِ آته خُو آسته

و نقِ نقِ خاتونِ بانه طلبِ رقمِ چَقَکِ دایمی وری.

۱۴ خانه و دارایی از بابه کلونا دَ میراثِ مومنه،

مگم خاتونِ دانا نعمتِ خُداوند آسته.

۱۵ ثمبلی خاوِ عَوُوجِ ره دَ وجودِ میره،

و آدمِ جُورِ بَعَلِ گُشنه مومنه.

۱۶ کسی که حُکمِ خُداوند ره نگاه کنه، دَ حقیقتِ او زندگی خُو ره نگاه مونه

و کسی که او ره خارِ حساب کنه، مومره.

۱۷ رَحِمِ کدو دَ یگِ آدمِ غریبِ مثلِ ازی آسته که یگِ آدم دَ خُداوند قرضِ بدیه

و خُداوند احسانِ شی ره پس میدیه.

۱۸ بچکیچایِ خُو ره تربیه کو، چراکه امیدِ اصلاحِ شُدونِ ازوا آسته،

مگم هُوشِ خُو ره بَگیرِ که اونا ره تَباه نکنی.

۱۹ آدمی که تَندخویی مونه بیل که عاقبتِ خُو ره بَنگره؛

اگه او ره خلاص کنی او امی کارِ خُو ره تکرار کده موره.

۲۰ دَ پَند-و-نصیحتِ گوشِ بدی و از اصلاحِ شُدو بد نَبَر

تا که بلده آینده دانا شنی.

۲۱ انسان نقشه های کَلُو دَ دِل خُو دَرِه،

مگم تنها مقصدِ خُداوند عملی موشه.

۲۲ زینتِ انسان لُطف-و-مُحَبَّت شی یه،

و آدمِ غریب از آدمِ دروغگوی کده بهتر آسته.

۲۳ ترسِ خُداوند دَ انسانِ زندگی میدیه؛

کسی که از خُداوند میترسه، سیر موشه و دَ هیچ بلا گرفتار نموشه.

۲۴ آدمِ ثَمیل دِست خُو ره سُونِ کاسه دِراز مونه،

ولے حتی لُغمه ره سُونِ دان خُو آورده نمیتنه.

۲۵ آدمِ لُوڈه ره قَمچی کوی کُو تا که آدمِ نادو عِبَرَت بگیره،

شخصِ فامیده ره سرزنش کُو که او فامیده تر شنه.

۲۶ یگ باچه که قد آتِه خُو بدرفتاری کنه و آبه خُو ره از خانه بُر کنه،

او شَرَم و رَسوایی ره دَ بار میره.

۲۷ باچه مه، اگه از گوش کدونِ نصیحتِ دُوری کنی،

باخبر بش که از کَلِمه علم-و-دانش دُور شده گمراه موشی!

۲۸ شاهدِ فاسِد-و-خراب دَ سرِ عدالت ریشخندی مونه

و آدمای بدکار از گناه لُذتِ موبَره، رقمی که یگ لُغمه نان ره قُورت کنه.

۲۹ قضاوت-و-جَزَا بلده ریشخندگرا تیار-و-آماده یه

و قَمچی بلده پُشتِ آدمای اَحْمَق-و-بے عقل.

۲۰ شرابِ انگور انسان ره ریشخند مونه و شرابِ قوی باعثِ جنجال موشه؛

هر کسی که مُعتادِ شرابِ شنه، او دانا نیسته.

۲ قارِ پادشاه رقمِ غُرَشِ شیر آلی آسته:

کسی که قارِ ازو ره بیره جان خُو ره دَ خطر میندزه.

- ۳ دُوری از جنجال عِزّت-و-سرافرازی یگ شخص ره نشو میدیه،
مگم آدم جاهل زود جنگ مُونه.
- ۴ آدمِ ثَمبل زمین خُو ره دَ مَوْقع شی قلبه نَمونه،
و دَ وختِ حاصِل هر چی تَلاش مُونه، چیزی دَ دِست شی نَمییه.
- ۵ مقصدِ دِلِ اِنسان رِقَمِ آوِ زِیرِ چاهِ اَلّی آسته،
مگم آدمِ دانا مِیتنه که آوِ ره بکشه.
- ۶ غَدِر کسا خود خُو ره وفادار فِکِر مُونه،
مگم آدمِ قَابِلِ اِعْتِمادِ ره کی پَیدا مِیتنه؟
- ۷ آدمِ نِیکِ دَ راستی-و-صداقتِ زِندگی مُونه
و اولادای شی بعد از و خوش بَخت موشه.
- ۸ پادشاه که دَ تَخْتِ قضاوتِ مِیشینه،
قد چیمای خُو هر بدی ره از خُوبی جدا مُونه.
- ۹ کی گُفته مِیتنه که ”ما دِلِ خُو ره پاک نِگاه کدیم،
و از خطا های خُو پاک شُدیم؟“
- ۱۰ سنگای تَرازو و اندازه های که غَلَط بَشه،
خُداوند از هر دُوی شی بد موبَره.
- ۱۱ حتّی یگ بَچکِیچه از رفتار خُو شِئخنه موشه
که اعمال شی پاک-و-دُرست آسته یا نه.
- ۱۲ گوش ره بِلده شِنیدو و چیم ره بِلده دیدو،
هر دُوی شی ره خُداوند خَلق کده.
- ۱۳ اگه خاو ره دوست دَری، غَریب موشی،
پس بیدار بَش تا که از نان سیر شُنی.
- ۱۴ خَریدارِ مالِ دَ دُکاندارِ مَوگه: ”بَد آسته، بَد آسته!“

و غَبْتِيكِه خريده دُور رفت، مُوگه كه ”اَجَب دَ جان شى زُدَم!“

۱۵ طِلَّا و دانه ها غَدَر پيدا مُوشه،

مگم زبونِ پُر دَانِش مِثَلِ جَوَاهِرَاتِ قِيمَتَبَاي، كم پيدا يه.

۱۶ كسى كه ضامِنِ شَخْصِ بِيگَنه شُدِه، كالاي شى ره گِرَو بَگير

و اُمُو كالاي شى ره مِثَلِ گِرَو نِگاه كُو، چراكه اُو ضامِنِ خاتُونِ بِيگَنه شُدِه.^a

۱۷ نانى كه از راهِ دروغ دَ دِست ميبه شيرين آسته،

مگم عاقَبَتِ شى كام ره تلخ مُونه.^b

۱۸ نقشه هاى خُو ره دَ مشورَه ديگرو بَکش

و بَدُونِ هِدَايَتِ دَ جنگ نَرُو.

۱۹ آدمِ چُغَزَك رازهاى ديگرو ره تيت مُونه،

پس قد آدمِ كلوگوى شِشت-و-برخاست نَكُو.

۲۰ كسى كه آته و آبه خُو ره نالت كُنه،

چراغ شى گُل شُدِه زندگى شى گور وَرى تريك مُوشه.

۲۱ ميراثى كه دَ آسانى دَ دِست آمده بَشه

دَ آخِرِ بَرَكت نَدَره.

۲۲ دَ دِلِ خُو نگوئى: ”ما بدى ره قد بدى جواب ميدَم.“

تَوَكُلِ خُو ره دَ خُداوند بَكُو و اُو تُو ره نجات ميبديه.

۲۳ خُداوند از سنگاى نادُرستِ تَرَاوُو بد شى ميبه

و تَرَاوُوهاى غَلَطِ ام خُوب نيبه.

^a ۲۰:۱۶ ضامِنِ شُدُو بَلَدِه كسِ دِيگِه كارِ خُوب نيبه، خُصُوصاً اگِه اُمُو نفرِ قرضدارِ يِگُو آدمِ بِيگَنه بَشه.

علاوه ازى اگِه يگِ آدمِ بَلَدِه يِگُو خاتُونِ بِيگَنه و يا بَلَدِه يِگُو خاتُونِ فاحِشه ضامِنِ شُنه، اُو كارِ بَدَتَرِ آسته.

^b ۲۰:۱۷ دَ زَبُونِ عِبْرانى خَطِ دَوَمِ امزى مِثَلِ مُوگه كه «عاقَبَتِ دانِ اَزُو نفرِ پُرِ از جَعَلِ و يا رِبِگِ مُوشه.»

يعنى عاقَبَتِ اَزُو نفرِ خرابِ مُوشه.

- ۲۴ راه های انسان ره خُداوند تعیین مَکُنه،
 پس انسان چطور مِیتنه که خود شی راه خُو ره بَفامه؟
- ۲۵ کسی که اَبَلک-و-ناسَنجیده نذر دَ گردون خُو بَگیره
 اِمکان دَره که خود ره دَ دام بِنَدزه.
- ۲۶ پادشاهِ دانا بَدکارا ره از نیکوکارا جدا مونه
 و دَ آخر بَدکارا ره دَ زیر چَرخی مِیندزه که گندم ره از کاه جدا مونه.^a
- ۲۷ وِجَدانِ انسان چراغِ خُداوند آسته،
 که پَگِ رازهای تاشکیِ انسان ره معلومدار مونه.
- ۲۸ رَحمت و راستی پادشاه، اَزو حِفَاطَتِ مَکُنه
 و تَخَتِ پادشاهی شی دَ وَسِیلَه رَحمت پایداری مومنه.
- ۲۹ شان-و-شَوکتِ جوانا قُوتِ شی آسته
 و عِزَتِ آدمای پیر موی سفید شی.
- ۳۰ صَربه ها و زَخم ها، دِلِ انسان ره از بدی پاک مونه،
 و رَدَه های شَلّاق خانِه دِلِ ره سَتره مونه.
- ۲۱ دِلِ پادشاه رَقمِ آوِ جوی اَلّی دَ دِستِ خُداوند آسته،
 هر طرف که بَخایه، اُو ره هِدایتِ مونه.
- ۲ تمام راه های انسان دَ نَظَرِ خود شی راست آسته،
 مَگم خُداوند دِلِ انسانا ره آزمایش مونه.
- ۳ دَ نَظَرِ خُداوند کارای نیک و باانصاف
 از قُربانی کده زیادترِ قَابِلِ قَبولِ آسته.
- ۴ چِیمای مَغرور و دِلِ پُرکِبر
 هر دُوی شی کِشتِ آدمای بَدکار آسته و گُناه حساب موشه.

^a ۲۶:۲۰ مِثِلِ دِیغو اَلّی که گندم ره باد کده از کاه جدا مونه.

- ۵ نقشه های آدم تلاشگر دزشی فایده میرسنه،
مگم عجله کدو باعثِ غریبیِ انسان موشه.
- ۶ مال-و-دولتی که از دروغ گفتو د دست مییه،
رقمِ عُبارِ آلی آسته که صاحبِ خُو ره طرفِ دامِ مرگ میکشنه.
- ۷ ظلمِ آدمای بدکار اونا ره پای پاک تباه مونه،
چراکه اونا انصاف کدو ره رد مونه.
- ۸ راهِ آدمِ گناه‌کار کج آسته،
مگم اعمالِ آدمِ پاک راست.
- ۹ زندگی کدو د یگ گوشه بام بهتر آسته
از زندگی کدو قد خاتونِ جنجالی د یگ خانه.
- ۱۰ جانِ آدمِ بدکار بدی ره دوست دره
و او د همسایه خُو رَحِم نَمونه.
- ۱۱ از دیدونِ جزای آدمِ ریشخندگر آدمِ نادو حکمت یاد میگیره،
و آدمِ دانا از ترییه گرفتو صاحبِ معرفت موشه.
- ۱۲ خدا عادل آسته و او خانه بدکار ره مینگره
و بدکارا ره د بلا گرفتار کده نابود مونه.
- ۱۳ کسی که گوش خُو ره از داد-و-فریادِ غریبا بند مونه،
او ام یگ روز داد-و-فریاد مونه، مگم کس گوش نمیگیره.
- ۱۴ سوغاتِ تاشکی آتشِ قار ره تا میشنه
و رشوتِ مخفی خشمِ کلو ره کم مونه.
- ۱۵ انصاف بلده آدمای نیک خوشی میدیه،
مگم باعثِ ترس-و-وحشتِ بدکارا موشه.
- ۱۶ کسی که از راهِ دانایی دُور موره،

اَوْ قَدْ مُرِدَّةٌ هَا يَجْجَاي مُوشَه.

۱۷ آدمی که عیش-و-نوش ره دوست دَره، غریب مُوشه،

و کسی که شراب و عیاشی ره خوش دَره، دولتَمند نَمُوشه.

۱۸ بدکار دَ عِوَضِ اَدَمِ نِیک جَزَا مِینگره

و آدمای فَریبکار دَ جای آدمای دُرستکار.

۱۹ زندگی کدو دَ بیابو بَهرتر اَسته،

نِسبَتِ دَ یِگ جای شِشتو قد خاتُونِ جَنگره و بَدخُوی.

۲۰ خانِه اَدَمِ دانا پُر از نِعمتای خُوب و روغونِ زِیتُونِ اَسته،

مگم اَدَمِ بے عقل اونا ره ضایع مُونه.

۲۱ کسی که دَ پُشتِ صداقت و مِهربانی بَگرده،

اَوْ صَاحِبِ زِنْدَگِیِ خُوش، کامیابی و اِحترام مُوشه.

۲۲ یِگ اَدَمِ دانا مِیتنه شارِ آدمای زورثو ره فَتَحِ کُنِه

و قَلعِه ره که اونا دَرِشِی اِعتماد دَره، چپِه کُنِه.

۲۳ کسی که دان و زِبون خُو ره نِگاه کُنِه،

خود ره از سختی-ها-و-مُشکِلاتِ حِفظِ مُوکنِه.

۲۴ آدمی که کِبری و مَغرُور بَشه، نام شی «رِیشخندگر» مُومَنه؛

اَوْ دَ کِبر-و-مَغرُورِ عَمَلِ مُونه.

۲۵ خَهِشَاتِ اَدَمِ ثَمبِلِ باعِثِ نابُودِی شی مُوشه،

چراکه دِستای شی کار کدو ره رَدِ مُوکنِه.

۲۶ اَوْ تَمَامِ رُوزِ دَ شُوقِ-و-خِیالِپَلُو عَرَقِ اَسته،

دَ حَالیکه اَدَمِ نِیک دَ سَخَاوَتَمَنَدِی مِیدیه و چِیزی ره از کس دِریغ نَمُونه.

۲۷ خُداوند از قُربانی بَدکارا نَفَرَتِ دَره،

خُصُوصاً اگه اَوْ قَدْ نِیَتِ بَد تَقَدِیمِ شُدِه بَشه.

۲۸ شاهدِ دروغگوی نابود مُوشه،
مگم آدمی که حقیقت ره گوش میگیره، شاهدی شی پایدار مومنه.

۲۹ آدمِ بدکار بے چیم و پُر رُوی آسته،
مگم آدمِ راستکار راهِ خُو ره خُوب میسنجه.
۳۰ هیچ حکمت، هیچ دانایی و هیچ مشوره نمیتنه
که دَ ضِدِ خُداوند عمل کنه.

۳۱ آسپ بلده روزِ جنگ تیار-و-آماده شده،
مگم پیروزی از طرفِ خُداوند آسته.

۲۲^۱ نامِ نیک از مال-و-دَوْلَتِ کَلو بلندتر آسته،
و توفیق از طِلّا و نُقره کده بهتر.

۲ یگرنگی غریب و سرمایه‌دار دزی آسته
که هر دُوی شی ره خُداوند خَلق کده.

۳ آدمِ هوشیار خطر ره مینگره و خود ره تاشه مونه،
مگم آدمِ نادو پیش موره و خود ره گرفتار مونه.

۴ نتیجه بے کبری و ترسِ خُداوند اینی آسته:
مال-و-دَوْلَت، احترام و زندگی.

۵ خار ها و دام ها دَ راهِ آدمِ کَجَرَو و جُود دَره،
مگم کسی که جان خُو ره نگاه کنه ازوا دُور مومنه.

۶ باچه خُو ره دَ راهی که باید بوره تربیه کُو
و اُو تا غَیبتِ پیری خُو اُمُو راه ره ایله نُمونه.

۷ آدمِ پُولدار دَ سرِ غریب حُکمرانی مونه،
و قرضدار غُلامِ قرض دهنده یه.

- ۸ کسی که ظلم کشت کُنه بلا- و-مُصِیبتِ دَرُو مُونه
و تَبَاقِ غَضَبِ شِی از بَینِ موره.
- ۹ خَیر- و- بَرکتِ نَصِیبِ آدَمِ دِستِوازِ مُوشه،
چراکه دَ فِقیِرا- و- غَریبا از نان خُو میدیه.
- ۱۰ آدَمِ رِیشخندگر ره از منطقه بُر کُو تاکه جنجال از بَینِ بوره،
و حتی نِزاع و دَو زَدو ام خلاص مُوشه.
- ۱۱ کسی که دِلِ پاک ره دوست میدنه، توره شِی مِهربو آسته؛
دَمزی دَلِیلِ پادشاه ام دوستِ اَزُو مُوشه.
- ۱۲ چیمای خُداوند دانایی ره نِگاهِ مُونه،
مگم تورای فِریبِکارا ره باطل.
- ۱۳ آدَمِ ثَمبِلِ مُوگه: ”دَ بَرُو شِیرِ آسته؛
اگه دَ کوچه بورم مَره مُوکُشه!“
- ۱۴ گِبِ دَانِ خائُونِ بَدکارِ رَقَمِ یِگِ چاهِ اَلِیِ عَوُوجِ آسته
و کسی که دَ غَضَبِ خُداوندِ گِرِفَتارِ مُوشه دَمزُو چاهِ موفته.
- ۱۵ جِهالتِ دَ دِلِ هر بَچکِیچِه پیچِ خورده،
مگم تَبَاقِ سرزنشِ اُو ره از شِی دُورِ مُونه.
- ۱۶ کسی که دَ بَلِهِ غَریبا ظلمِ مُونه تا سرمایِهِ خُو ره کَلو کنه
و کسی که دَ پُولدارا تَحَفِه میدیه، هر دُوی شِی دَ آخِرِ مُحْتاجِ مُوشه.
- ۱۷ گوشِ خُو ره وازِ کُو و تورایِ آدَمایِ دانا ره بِشَنَو؛
هُوش- و- دِلِ خُو ره دَ تَعْلِیمِ ازمه آموخته کُو،
- ۱۸ چُونِ حِفْظِ کَدونِ ازوا دَ دِلِ
و جاری کَدونِ ازوا دَ لَبِ لِدَتِ بَخَشِ آسته.
- ۱۹ اینه، امی چیزا ره ما امروز دَزِ تُو یادِ دَدُم

تاکه اِعْتِمَاد-و-تَوَكَّل تُو دَ خُداوند بَشَه .
 ۲۰ آیا ما دَز تُو سی مِثَال نَوِشْتَه نَکَدیم؟
 اُو مِثَال ها پُر از مَشَوْرَه و دانایی آسْتَه،
 ۲۱ تا تورای حَقِیْقَت و راستی ره دَز تُو درس بَدَم
 و تاکه بَتَنی دَ امزُو کَسای که تُو ره رَیی کَدَه، جواب های راست ره بُوگی .

۲۲ آدَمِ غَرِیْب ره چُوْر-و-چِپَاوُل نَکُو که اُو مُفْلِس آسْتَه
 و حَقِ بیچاره گو ره دَ محکمه پایمال نَکُو،^a
 ۲۳ چراکه خُداوند دَعوای ازوا ره فِیصَلَه مُوکنه
 و کَسای که اونا ره چُوْر کَدَه بَشَه، خُداوند اونا ره ام چُوْر مُونَه .
 ۲۴ قَد آدَمِ تَنْد حُوی شِشْت-و-بَرخاست نَکُو
 و قَد شخصی که زُوْد قار مُوشه رَفِیْق نَشُو،
 ۲۵ تاکه دَ راه های ازوا نَرُوی
 و جان تُو دَ دام گِرِفْتار نَشَنه .
 ۲۶ ضامِنِ کَس نَشُو
 و یگو چِیز خُو ره بَلَدَه کَسِ دِیگَه گِرُو نَدی .
 ۲۷ چُون اگه چِیزی نَدَشْتَه بَشی که قرض شی ره بَدی،
 اونا حتّی لیا ف و توشک تُو ره از زِیر پای تُو جَم کَدَه مُوبَرَه .
 ۲۸ پُلوانی ره که اجداد تُو از قَدِیم نشانی کَدَه، اُو ره
 تَغْییر نَدی .

۲۹ اَمُو کَس ره مِیَنگَری که دَ کار خُو قَابِل آسْتَه؟

^a ۲۲:۲۲ دَ نُسَخه های اصلی دَ زِیونِ عِبرانی نَوِشْتَه یَه که ”حَقِ بیچاره گو ره دَ درگَه شار پایمال نَکُو.“
 دَ زمانِ قَدِیم محکمه دَ درگَه شار بُوْد و مَعامِلَه های مَرْدُم دَ درگَه شار فِیصَلَه مُوشَد .

أُو آدَم نَه دَ پِيشِ نَفْرَايِ عَامِ،
بَلَكِه دَ حُضُورِ پَادِشَاهِ هَا بَلَدِه خِدْمَتِ اَيْسْتِه مُوشِه.

۲۳

۱ وختیکه قد یگ حکمران د سر دِستَرخو می شینیی،
د بارِه چیزای که د پِیشِ رُوی تُو چِینده یِه خُوب فِکَر کُو.
۲ و اگه آدَم پُرخور اَسْتی
کارد ره د بِلِه گُلُون خُو بیل
۳ و د خوراک های مَزْدَار شی سَخ نَشُو،
چُون اِمکان دَرِه که قد ازی نان یِگُو چال بَشِه.
۴ بَلَدِه پُولدَار شُدو خود ره خار-و-زار نَکُو؛
حتی د بارِه شی فِکَر ام نَکُو.
۵ وختیکه د سر امزُو چیزا چِیم سُرَخ مُونی، اونا از پِیشِ تُو گَم مُوشِه،
چراکه مال-و-دَوْلَت بَلَدِه خُو پَر مِیکشه
و مِثَلِ بُرْگِجِ اَلّی سُون اَسْمو پَر زَدِه مورِه.

۶ از نانِ آدَمِ مُوزی نَخور
و د بِلِه خوراکای مَزْدَار شی سَخ نَشُو،
۷ چُون اُو د دِلِ خُو همیشه د بارِه هر چیز حِسَابِ مِیگِیره،
اُو دَز تُو مُوگه: ”بُخُور و وُجی کُو،“
مگم ای ره از تِی دِلِ خُو نَمُوگِیه.
۸ لُغِمِه ره که خوردی اِسْتِفرَاقِ مُونی
و تَشْکُر-و-خَیْر بِنِگری که دَزُو کُفتی بَرِبادِ مُوشِه.
۹ د حُضُورِ آدَمِ بے عَقْلِ گَب نَزو،

- چراکه او تورای حکیمانہ تُو ره خار حساب مونه.
- ۱۰ سنگ پُلوان ره که د قدیم ایشته شده، تَغیر ندی
و زمین ییما ره قبضه نکو،
- ۱۱ چراکه پُشتیوان ازوا قُدرت مند آسته
و قد از تُو د دعوا کدو بلده حق ازوا محکم ایسته موشه.
- ۱۲ دِل خُو ره طرفِ نصیحت-و-دانایی مایل کو
و گوش خُو ره طرفِ علم-و-معرفت.
- ۱۳ از نصیحت-و-سرزنش کدون باچه خُو کوتاهی نکو؛
اگه او ره قد چوب بزنی، او نموره.
- ۱۴ چُون وختیکه او ره قد چوب می زنی،
جان شی ره از دوزخ نجات میدی.
- ۱۵ باچه مه، اگه حکمت دِ دِل تُو بشه،
دِل از مه ام خوش موشه.
- ۱۶ روح-و-روان مه خوشی مونه،
وختیکه لبای تُو د راستی توره موگه.
- ۱۷ نه ایل که دِل تُو حَسَدِ خطاکارا ره بخوره،
بلکه شوقِ دِل تُو تمام روزها ترسِ خداوند بشه.
- ۱۸ چُون دَمزی رقم آینه تُو خُوب موشه
و امید تُو از بین نموره.
- ۱۹ باچه مه، گوش کُو: هوشیار-و-دانا بش
و دِل خُو ره دِ راهِ راست هدایت بدی.
- ۲۰ از جُمَله آدمای شرابی
و نفرای پُرخور نبش،

- ۲۱ چراکه آدمِ شرابی و شکم پرست محتاج موشه
و خاوشلگی اونا ره مفلِس مونه
تا اندازه که اونا خود ره قد کالای دُنْدَه^a مپوشته.
- ۲۲ نصیحتِ آته خُو ره گوش بگير که اُو تُو ره پيدا کده
و آبه خُو ره که پير شد، خار-و-حقير حساب نکُو.
- ۲۳ راستی ره بخر و اُو ره سَوَدا نکُو؛
حکمت، آدب و دانایی ره حاصل کُو.
- ۲۴ آته اولادِ صالح-و-صادقِ غدر خوشی مونه،
و کسی که صاحبِ باچه دانا بشه، اُو خوشحال موشه.
- ۲۵ بیل که آته و آبه تُو شاد بشه،
و آبه که تُو ره زبیده، دز تُو افتخار کُنه.
- ۲۶ باچه مه، دل خُو ره دز مه بسته کُو
و چیمای تُو از راه های مه دور نشنه،
- ۲۷ چُون خاتونِ بدکار رقمِ یگ چُقُوری تاتو آلی آسته
و زَنِ فاحشه مثلِ یگ چاهِ تنگ.
- ۲۸ اُو مثلِ دُز وَری د گیتته یه
و تعدادِ بے ایمانا ره د مینکل مرِدا کلو مونه.
- ۲۹ کی ناله دَره؟ کی غَم-و-غُصَه دَره؟
کی جنجال دَره؟ کی شکایت دَره؟
کی زخمای بے عِلت دَره؟
و کی د چیمای خُو سُرخي دَره؟
- ۳۰ اُو کسای که دایم شراب موخوره

^a ۲۳:۲۱ کالای دُنْدَه یعنی کالای جنده و یا کُهنه.

و اُونای که د پُشتِ شرابِ گُشده میگرده.

۳۱ د شرابی که رَنگ شی سُرخ شُده و د مَنه پیله جَلجل مونه دِل خُو ره بسته نکو،

چراکه او د نرَمی از گُلون تُو تاه موره

۳۲ و د آخِر رَقَمِ مار وَری تُو ره میگره

و مِثِلِ کَبچه مار تُو ره نیش میزنه.

۳۳ چیمای تُو چیزای عجیب ره مینگره

و دِل تُو د خیالاتِ کَج آندیشه مونه.

۳۴ تُو رَقَمِ کسی جور موشی که د مَنه دریا خاو مونه

و مِثِلِ کسی که د بلندترین جای کِشتی استراحت مونه.

۳۵ و تُو مَوگی: ”مَره زِد، مگم ما دَرِد ره نَفامیدم.

مَره عذاب کد، لیکن احساس نکدوم.

پس کی ازی حالت بیدار موشم

تاکه یگ پیله دیگه ام وچی کنم؟“

۱ قد آدمای خراب همچشمی نکو

و آرزو نکو که قد ازوا شِشت-و-بِرخواست کنی،

۲ چراکه دِل ازوا د فِکِرِ ظَلَم کدو آسته

و لبای ازوا د باره شرارتِ توره مَوگه.

۳ خانه د وسبیلَه حکمت-و-دانش جور موشه

و د سرِ دانایی اُستوار مومنه،

۴ و د وسبیلَه عِلْم-و-دانایی اُتاقای شی

از هر رَقَمِ سامانای خُوب و قِیمت‌بای پُر موشه.

۵ آدم دانا قُدرت شی کَلو یه

و آدم دانشمند قُوت شی زیاد شُده موره،

۶ چون بلده جنگ کدو رهنمایی دُرست لازم دَری،

و مُشاوِرا که کلو بَشه، پیروزی-و-کامیابی حاصل مونی.

۷ آدمِ جاهِل دِست شی دَ حکمت نَمیرسه؛

أو دَ مَجلیسا هیچ چیزی بلده کُفتو ندره.

۸ کسی که دَ فکر بدی کدو آسته،

أو ره آدمِ فِتنه‌گر مُوگه.

۹ نَقشه های اَحْمقانه پُر از گُناه آسته

و مردم از رِیشخندگر بد مُوبره.

۱۰ اگه دَ روزِ سختی، سُسستی-و-بے جُرأتی کنی،

طَاقَت تُو کم-و-ضعیف مُوشه.

۱۱ کسای ره که ناحق دَ مرگ محکوم شُده بَشه، نِجات بَدی

و از خلاص کدونِ کسای که ناحق سُونِ اِعدام بُرده مُوشه، دَریغ نَکُو.

۱۲ اگه بَگی: ”مو ازی توره خبر نَدشتی.“ آیا او کسی که دِل

انسانا ره مینگره، نِیت تُو ره نَموفامه؟

و خُداوندِ که نِگاهوانِ جان تُو آسته، از پَگِ فِکرای تُو آگاه نییه؟

یَقین کُو که او هر کس ره دَ اندازِه اعمال شی اَجر میدیه.

۱۳ باچِه مه، از عَسَل بُخور چُون چیزی خُوب آسته،

و از شَهدِ غَلِبَلِکِ زَمبُورِ عَسَل که کام تُو ره شِیرین مونه، مَزَه کُو؛

۱۴ پس ای ره باید بُمافی که حِکمت ام بلده جان تُو امی رَقم شِیرین آسته،

و اگه او ره پیدا کُنی آینده تُو خُوب مُوشه

و اُمید تُو از بَین نَموره.

۱۵ ای آدمِ بَدکار، دَ گِیتِه آدمِ صَادِقِ نَشی

- و خانِه اَزو ره خراب نَکُو،
- ۱۶ چُون آدمِ صَادِقِ حَتّیٰ اَگه هفت دفعه بُفته، باز ام باله مُوشه،
مگم بدکارا گِرِفْتارِ بِلَا شُدّه سرِنگون مُوشه.
- ۱۷ وختیکه دُشمون تُو چپه مُوشه خوشی نَکُو
و غَیْتیکه اُو موفته دَ دِل خُو خوشحال نَشُو،
- ۱۸ نَشْنه که خُداوند ای کار تُو ره بِنگره و دَ نظر شی بد بییه
و اُو قار خُو ره از بِلّه آدمِ بدکار دُور کُنه.
- ۱۹ از خاطرِ آدمای شَریر رَنج نَبَر
و قد بدکارا بَخیلی نَکُو،
- ۲۰ چراکه آدمِ بد آینده ندره
و چِراغِ آدمای بدکار کُل مُوشه.
- ۲۱ باچه مه، از خُداوند و پادشاه بَتَرَس
و قد آدمای سرکش هم دِست نَشُو،
- ۲۲ چُون اولغه تله تباهی دَ سرِ ازوا مییه
و کس نَمیدنه که خُداوند یا پادشاه چی بِلَا ره دَ سرِ ازوا میره.
- ۲۳ اینیا ام توره های آدمای حَکیم و دانا آسته:
دَ قضاوت طرفداری کدو کارِ خُوب نییه.
- ۲۴ کسی که دَ آدمِ بدکار بُگه: ”تُو بے گناه آستی.“
از اُو کس مِلّت ها بد مُوبَره و قوما اُو ره نالت مُونه.
- ۲۵ مگم اُو کسای که بدکارا ره محکوم مُونه، خوش بختی نصیب شی مُوشه
و ام بَرکتِ پیریمو دَزوا دده مُوشه.
- ۲۶ جوابِ صَادِقانه

رقمِ ماخِ کدونِ دوستِ صَمیمیِ اَلّیِ آسته .
۲۷ اَوّلِ فِکْرِ خُو ره دَ بِلِه زمینا و کِشت-و-کار خُو بِگِیر
و بعد اَزو دَ فِکْرِ خانِه آباد کدونِ خُو شو .

۲۸ دَ ضِدِ همسایِه خُو شاهِدی دروغِ نَدی
و قد تورایِ خُو اُو ره بازی نَدی .

۲۹ ایطورِ نَگوی ”اُمُو رقمِ که اُو دَ ضِدِ ازمه کده ،
ما ام دَ ضِدِ اَزو اُمُو رقمِ مُونم
و دَ مُطابِقِ عملِ شی عملِ مُونم .“

۳۰ ما از گوشِه کِشتِ آدمِ ثَمبِل
و از پالویِ باغِ انگُورِ آدمِ کمِ عقلِ تیرِ شُدَم
۳۱ و دیدمِ که دَ تمامِ جایِ شی خارِ سَوز کده

و علفایِ پُوجیِ زمیِ ره گِرِفْتِه
و دیوالِ سنگیِ شی چِپِه شُدِه .

۳۲ پس ما توخ کده فِکْرِ کُدَم
و چورتِ زَدِه ای درسِ ره یادِ گِرِفْتَم :

۳۳ اگِه دِستِ بِلِه دِستِ مِیشِینی ،

گاهی دَ خاوِ موری ، گاهی دَ اورگیله ،^a

۳۴ اوخته غریبیِ مِثِلِ راهزَن

و اِحتیاجیِ رقمِ آدمِ مُسَلِّحِ دَ بِلِه تُو مِییِه .

^a ۲۴:۳۳ «اورگیله» یعنی نیمِ خاو و نیمِ بے دار .

۱ اینیا بخشِ دیگه مثل های سُلیمان پادشاه یه

که نفرای جزقیاه پادشاه یهودا اونا ره رُوی نویسی کده:

۲ تاشه کدونِ بعضی راز ها یکی از عظمت-و-بزرگی خُدا آسته،

مگم بزرگی پادشاه ها دَ پی بُردونِ بعضی مسائل، معلومدار موشه.

۳ امو رقم که دسترسی دَ بلندی آسمو و دَ غوچی زمی ناممکن آسته،
پی بُردونِ دلِ پادشاه ها ام امکان ندره.

۴ موادِ ناپاک ره از نُقره جدا کُو

تا زرگر ازو یگ ظرف جور کنه.

۵ آدم بدکار ره از پیش پادشاه دُور کُو

و تختِ پادشاه دَ صداقت-و-راستی پایدار مومنه.

۶ خود ره دَ حُضُورِ پادشاه پیش پیش نَکُو

و دَ جای مردُم بزرگ ایسته نشو.

۷ بهتر آسته که دَز تُو گفته شنه: ”باله تر بیه“

نسبتِ دَزی که تُو ره از پیشِ شخصِ بزرگ

که چیمای تُو او ره دیده، دُور کُنه.

۸ دستِ بلده دعوا کدو دَ محکمه نرو،

نشنه که آخرکار همسایه تُو، تُو ره شرمنده کُنه.

پس دَ او غَیت تُو چی جواب میدی؟

۹ وختیکه قد همسایه خُو دعوا مونی

رازی ره که دَ باره همسایه خُو از آدمِ دیگه شنیدی، فاش نَکُو،

۱۰ نشنه که دیگه کس بشنوه و تُو ره ملامت کُنه

و بدنامی از بله تُو دُور نشنه.

۱۱ توره که دَ جای شی گفته شنه،

رقمِ ثوْثه های طِلاّ وَری آسته که دَ بِلَه چیزِی نُقْرِیِی کار شُدِه.

۱۲ نصِیْحَتِ آدَمِ دانا بلَدِه کسی که گوشِ شِنُوا دَرِه

رقمِ حَلِقِه طِلاّ و جَوَاهِرَاتِ آلّی آسته.

۱۳ قاصِدِ صَادِقِ-و-وفادار

مِثْلِ آوِ یَخِ دَ گرمی تایستو

جانِ آوِ کسای ره تازه مُونه که آوِ ره رِبِی کده.

۱۴ کسی که از سَخَاوَتَمَنْدِی خُو لَافِ مِیَزَنِه،

مگم دَ کس چیزِ نَمِیدیه

رقمِ بادِ و آوَرِ بے بارِشِ آلّی آسته.

۱۵ آدَمِ با حَوْصِلَه مِیْتَنَه که حاکِمِ ره قِنَاعَتِ بَدِیَه

و زِبُونِ نَرَمِ مِیْتَنَه حتّیٰ اسْتُغُو ره مِیدِه کُنِه.

۱۶ اگه عَسَلِ پَیْدَا کدی، دَ اندازِه شی بُخور،

چراکه مُمکِنَه دِلِ بَدِ شُدِه اِسْتِفْرَاقِ کُنِی.

۱۷ پایِ خُو ره از رَفْتونِ کَلُو دَ خانِه همسایِه خُو بَگِیِر،

نَشُنِه که آوِ از تُو بیزار شُنِه و بَدِ شی بیِه.

۱۸ کسی که دَ بارِه همسایِه خُو شاهِدِی دروغِ بَدِیَه،

مِثْلِ تَوْرَزی، شَمشیرِ و تِیِرِ تیزِ وَری آسته.

۱۹ اِعْتِمَادِ دَ آدَمِ خابِنِ دَ رُوزِ سَخْتِی

رقمِ دَنَدونِ لَقِ و پایِ لَرَزو آلّی آسته.

۲۰ بَیْتِ خاندو دَ آدَمِ غَمگِیِن

مِثْلِ ازیِ آسته که کالایِ یگِ نفرِ ره دَ رُوزِ یَخِی از جانِ شی بُر کُنِی

و تَرشِیِ ره دَ بِلَه شوره خاکِ بِنَدَزی.

۲۱ اگه دُشمون تُو گُشنه یِه، دَزُو نان بَدی
و اگه تُشنه یِه، آو.

۲۲ چُون قد امزی کار قوغِ های آتِش ره دَ بِلِه تولغِه شی کوڈ مُونی،^a
و خُداوند اَجْر امزی عمل تُو ره دَز تُو مِیدیه.

۲۳ اُمُو رَقْمیکه بادِ شمال مِییه و بارِش ره مِیره،
اُمُو رَقْم زِیونِ غَیبتِ گویِ ام قار-و-خَشَم ره دَ بار مِیره.

۲۴ زِندگی کدو دَ یِگ گوِشِه بامِ بَهِتر آسته
از زِندگی کدو قد خاتونِ جنجالی دَ یِگ خانه.

۲۵ خَبر خوشی که از مُلکِ دُور مِییه،
مِثَلِ ازی آسته که آوِ یَخ دَ جانِ تُشنه لبِ مِیرسه.

۲۶ اَدَمِ صَادِقِ که خود ره دَ پِیش اَدَمِ بَدکار خَمِ مُوکُنِه
رَقْمِ خُڈ کدوِنِ آوِ چِشمِه و یا عَثولِ کدوِنِ آوِ چِشمِه بُلْبُلَاغِ^b آسته.

۲۷ اُمُو رَقْمیکه خوردونِ عَسَلِ عَدَرِ شی خُوبِ نِییه،
از مَرْدُمِ تَوَقَّعِ کدوِنِ تَعْرِیْفِ و تَوَصِیْفِ ام خُوبِ نِییه.

۲۸ کَسی که دَ سِرِ نَفْسِ خُو حاکِمِ نِییه،
آوِ رَقْمِ شَارِ بَے دِیوَالِ-و-بَے دِفَاعِ وَری آسته.

۲۹ اُمُو رَقْمیکه بَرَفِ بارِیدو دَ تَایستو و بارِش دَ فَصلِ دَرُو خُوبِ نِییه،
پس اِحْتِرامِ کدو دَ اَدَمِ بَے عَقْلِ ام سَمِ نَمِییه.

۳۰ اُمُو رَقْمِ که مَرُغْکِ دَ وَخْتِ پَرِوَازِ کدو بِالکِ مِیَزَنِه
و عُجْجی^c دَ وَخْتِ پَرِ زَدو دَ جَای نَمِیْشِیْنِه،

۲۶

^a ۲۵:۲۲ قوغ دَ بِلِه سر کوڈ کدو یعنی تُو آو ره اُمُو قس شرمینده مونی که آو مرگ خُو ره طلب مونه،
اُمُو رَقْمِ که قوغ، وختی دَ بِلِه سر کسی بفتِه، آو مومره. ^b ۲۵:۲۶ "چشمه بُلْبُلَاغِ" یعنی یِگ چشمه
که آو قد فِشارِ از مَغزِ کوه بَرِ موشه. ^c ۲۶:۲ عُجْجی یعنی قَرَقُلَاجِ.

۱. اُمُو رَقْمِ نَالَتْ بِعِ دَلِيلِ اِم دَ سِرِ كَسِ نَمِيشِينِه و تَاثِيرِ نَدْرِه.
۲. قَمِچِي بَلْدِه اَسِپ، نُخْتِه بَلْدِه خَر
۳. و اَدَبِ چَوْبِ بَلْدِه پُشْتِ اَدْمَايِ بَعِ عَقْلِ اَسْتِه.
۴. دَ سَوَالِ اَدْمِ بَعِ عَقْلِ جَوَابِ بَعِ عَقْلِي نَدِي،
نَشْنِه كِه تُو اِم رَقْمِ اَزُو وَرِي سُنِي.
۵. اَدْمِ بَعِ عَقْلِ رِه دَ مُطَابِقِ بَعِ عَقْلِي شِي جَوَابِ بَدِي،
تَاكِه اُو خُوْد خُو رِه دَا نَا حِسَابِ نَكْنِه.
۶. كَسِي كِه پِيغَامِ رِه دَ دِسْتِ اَدْمِ بَعِ عَقْلِ رَبِي مُونِه،
اُو رَقْمِ اَمْرُو كَسِي اَسْتِه كِه پَايِ خُو رِه مُنْتِي كَدِه
يَا يِگِ پِيْلِه زَهْرِ رِه وُچِي كَدِه بَشِه.
۷. مَثَلِ كِه اَزِ دَانِ اَدْمِ بَعِ عَقْلِ بَرِ مُوشِه،
رَقْمِ پَايِ هَايِ شَلِ وَرِي سُسْتِ-و-بَعِ حَرَكْتِ اَسْتِه.
۸. اِحْتِرَامِ كَدُو دَ اَدْمِ بَعِ عَقْلِ،
مِثَلِ سَنَگِ اَيْشْتُو دَ پَلْخَمُو يَه.
۹. مَثَلِ كِه اَزِ دَانِ اَدْمِ بَعِ عَقْلِ بَرِ مُوشِه
رَقْمِ خَارِي اَسْتِه كِه دَ دِسْتِ اَدْمِ نَشِه گُورِ مُورِه،
يَعْنِي بَعِ تَاثِيرِ اَسْتِه.
۱۰. كَسِي كِه اَدْمِ بَعِ عَقْلِ يَا اَدْمِ رَاهَرُو^a رِه دَ وَظِيْفِه مُقَرَّرِ مُونِه
رَقْمِ مِيرْگِنِ بَعِ تَجْرِبِه وَرِي اَسْتِه كِه تَبِيرِ شِي هَرِ كَسِ رِه اَوْگَارِ مُونِه.
۱۱. اُمُو رَقْمِ كِه سَگِ دَ بِلَه قِي كَدَگِي خُو پَسِ مِيْبِيَه،
اَدْمِ بَعِ عَقْلِ اِم بَعِ عَقْلِي خُو رِه تِكْرَارِ مُونِه.
۱۲. اُمُو اَدْمِ رِه مِيَنْگَرِي كِه دَ نَظَرِ خُوْد خُو دَا نَا اَسْتِه؟

^a ۱۰:۲۶ اَدْمِ رَاهَرُو يَعْنِي مُسَافِرِ كِه نَابَلْدِ اَسْتِه.

نِسَبَتِ دَ امْرُؤِ نَفَرِ بَلَدِهِ آدَمِ بَعِ عَقْلٍ أَمِيدٍ كَلَوْتَرِ أَسْتَه.

۱۳ آدَمِ ثَمْبِلِ مُوْگَه: ” دَ رَاهِ شِیْرِ أَسْتَه!

شِیْرِ دَ كُوجِه هَا وَ بَازَارِ مِیْ گَرْدَه!“

۱۴ دَرگَه دَ سِرِ لَحَکِ خُو دُورِ مُوْخُورَه،

وَ ثَمْبِلِ دَ بِلَهِ جَاگَه خُو.

۱۵ آدَمِ ثَمْبِلِ دِسْتِ خُو رَه دَ کَاسَه دِرَازِ مُونَه؛

مَگَمِ اَزِ بَسِ کِه کَلَوِ سُسْتَه، اُو رَه پَسِ دَ دَانِ خُو بُرْدَه نَمِیْتَنَه.

۱۶ آدَمِ ثَمْبِلِ دَ نَظَرِ خُو هُوشِیَارْتَرِ

اَزِ هَفْتِ نَفَرِ أَسْتَه کِه جَوَابِ عَاقِلَانَه مِیْدِیَه.

۱۷ آدَمِ کِه دَ یِگُو دَعْوَا مُدَاخِلَه کُنَه کِه مَرْبُوطِ دَ خُودِ شِی نَبَشَه،

رَقْمِ شَخْصِیِ أَسْتَه کِه اَزِ گُوشَایِ کُنَه گَرِفْتَه کَشِ مُونَه.

۱۸ آدَمِ دِیُونَه کِه تِیْرَهَایِ آتِشِی

وَ کُشْتَنِیِ رَه ایلَه مُونَه،

۱۹ مِثْلِ امْرُؤِ آدَمِ أَسْتَه کِه هَمْسَایَه خُو رَه بَازِیِ مِیْدِیَه

وَ بَعْدِ اَزُو مُوْگَه: ” مَا خُو شُوخِیِ کُدَم!“

۲۰ اَزِ نَبُودَنِ خَاشَه آتِشِ کُلِّ مُوشَه،

اَزِ نَبُودَنِ آدَمِ بَدْگُویِ جَنجَالِ خِلاَصِ مُوشَه.

۲۱ رَقْمِیِ کِه زُغَالِ بَلَدَه قُوعِ وَ خَاشَه بَلَدَه آتِشِ أَسْتَه،

اُمُو رَقْمِ آدَمِ فِتْنَه گَرِ بَلَدَه جَنگِ-وَ-جَنجَالَه.

۲۲ تُورَه هَایِ آدَمِ شَیْطُو رَقْمِ لُغْمَه هَایِ خُورَاکِ مَزَه دَارِ أَسْتَه

کِه قُورْتِ مُوشَه وَ دَ وُجُودِ اِنْسَانِ مُومَنَه.

۲۳ رَقْمِیِ کِه طُوسِ، رُویِ دُرُشْتِ ظَرْفِ گِلیِ رَه لَخْشَمِ مُونَه،

اُمُو رَقْمِ لِبَايِ لِحَشْمِ امِ بَدِي هَايِ دِلِ رِه تَاشِه مُونِه .
 ۲۴ آدَمِ بَدِ، نَفَرَتِ-و-كَيِنِه خُو رِه قَد لِبَايِ خُو پُوشِ مُونِه،
 دَ حَالِيكِه دِلِ شِي پُرِ از فَرِيْبِ-و-چَالِ آسْتِه .
 ۲۵ هِر چِنْدِ كِه تَوْرِه اَزُو نَرَمِ-و-چَرِبِ بَشِه، دَزُو باوَرِ نَكُو،
 چِرَاكِه دَ دِلِ شِي هِفْتِ چِيَزِ نَفَرَتِ اَنگِيَزِ وِجُوْدِ دَرِه .
 ۲۶ هِر قَدْرِ كِه نَفَرَتِ اَزُو قَد حِيْلِه-و-نِيَرَنگِ تَاشِه شُنِه،
 بازِ امِ بَدِي شِي دَ پِيَشِ مَرْدُمِ مَعْلُومَدَارِ مُوشِه .
 ۲۷ كَسِي كِه دَ دِيگَا چَاهِ بَكْنِه، خُودِ شِي دَمَزُو چَاهِ مِوْفْتِه
 و كَسِي كِه سُونِ دِيگِه كَسِ سَنگِ لُولِ مِيْدِيِه، اُمُو سَنگِ پَسِ
 دَوْرِ خُورْدِه دَ خُودِ شِي مُوخُورِه .
 ۲۸ دَرُوعِ كُفْتُو دَ حَقِيْقَتِ نَفَرَتِ كَدُو از مَرْدُمِ آسْتِه
 و نَتِيجِه چَاپِلُوسِي خِرَابِي آسْتِه .
 ۲۷ دَ بَارِه صَبَاحِ خُو پُفِ-و-پِنَاقِ نَكُو،
 چِرَاكِه نَمِيْدَنِي صَبَاحِ چِي وَاقِعِه مُوشِه .
 ۲ بِيِلِ كِه نَفَرِ دِيگِه از تُو تَعْرِيْفِ كُنِه، نَه كِه دَانِ خُودِ تُو،
 و يِگُو شَخْصِ دِيگِه تُو رِه خُوبِ بُوگِه، نَه كِه زِبُونِ خُودِ تُو .
 ۳ سَنگِ كِرَنگِ آسْتِه و رِيگِ وَزَنْدَارِ،
 مِگَمِ تَحْمَلِ آدَمِ جَاهِلِ كِه دِيگَرُو رِه تَشِشِ مُوكْنِه از هِر دُو كَدِه سَخْتِ تَرِه .
 ۴ قَارِ پُرِ از ظَلَمِ آسْتِه و عَضَبِ مِثْلِ سَبِيْلِ،
 مِگَمِ كِي مِيْتِنِه دَ بَرَابَرِ هِمچَشْمِي اِيْسْتِه شُنِه؟
 ۵ سِرزَنِشِ عِلْنِي
 از مَحَبَّتِ تَاشِكِي بَهْتَرِ آسْتِه .
 ۶ زَخْمَايِ كِه از طَرَفِ دُوسْتِ دَ وِجُوْدِ مِيْبِيِه از وِفَادَارِي شِي آسْتِه،

- مگم ماخ های کلونِ دُشمو، از دُشمنی شی .
- ۷ کوره سیر حتی از عسل ام بد شی مییه،
مگم بلده آدم گُشنه هر چیزی تلخ ام شیرینه .
- ۸ آدم که از خانه خُو دُور و سرگردو موشه،
رقم مرغاک الی آسته که از وار خُو دُور شُده بشه .
- ۹ روغو و عطر دل ره خوش مونه،
و مشوره که از تی دل دوست بشه، شیرینه .
- ۱۰ دوست خود خُو ره و دوست آته خُو ره هیچ عیت ایله نکو،
و دَ وختِ مُصیبت دَ خانه برار خُو نرو .
همسایه نزدیک از برار دُور کده بهتر آسته .
- ۱۱ باچه مه، دانایی ره یاد بگیر و دل مره خوش کو،
تا کسای که میخایه مره ملامت کنه، جواب شی ره بدیم .
- ۱۲ آدم هوشیار بلا ره مینگره و خود ره تاشه مونه،
مگم آدم نادو پیش موره و خود ره گرفتار مونه .
- ۱۳ کسی که ضامنِ شخصِ بیگنه شُده، کالای شی ره گرو بگیر
و امو چیز شی ره مثل گرو نگاه کو، چراکه او ضامنِ خاتونِ بیگنه شُده .
- ۱۴ کسی که صباح‌گاه باله شُده دَ دوست خُو دَ آواز بلند دُعای خیر مونه،
دُعای شی بلده خود شی نالتِ حساب موشه .
- ۱۵ خاتونِ جنجالی و چَقَقِ دَوام دار دَ روزِ بارش،
هر دوی شی یگ رقم آسته .
- ۱۶ کسی که میخایه ازو جلوگیری کنه
رقم کسی آسته که میخایه دم باد ره بگیره،
یا ای که روغو ره قد چنگل دست خُو بگیره .

- ۱۷ اُمُو رَقْمِ كِه آيِيْن، آيِيْن رِه تِيْز مُوْنِه،
 يِگِ آدَمِ اَمِ مِيْتِنِه عَقْل-و-هُوش^a دُوسْتِ خُو رِه تِيْز كُنِه.
- ۱۸ كَسِي كِه دِرَخْتِ اَنْجِيْر رِه پِرُوْرَشِ مُوْنِه اَز مِيُوِه شِي مُوْخُورِه،
 و كَسِي كِه اَرِيَابِ خُو رِه خِدْمَتِ مُوْنِه، اُو صَاحِبِ اَبْرُو مُوشِه.
- ۱۹ رَقْمِي كِه اَو رُوِي اِنْسَانِ رِه نِشُو مِيْدِيِه،
 اُمُو رَقْمِ دِلِ اِنْسَانِ اَمِ اَصْلِيَّتِ شِي رِه نِشُو مِيْدِيِه.
- ۲۰ رَقْمِي كِه عَالَمِ مُرْدَا و دُوْرَخِ هِيْچِ وَخْتِ سِيْرِ نُمُوْشِه،
 اُمُو رَقْمِ چِيْمَايِ اِنْسَانِ اَمِ سِيْرِ نُمُوْشِه.
- ۲۱ جَامِ زَرْغَرِي بَلْدِه نُقْرِه اَو كَدُو و دُكُو بَلْدِه اَزْمَايِشِ طِلَّا يِه،
 مِگَمِ اِنْسَانِ اَز دَانِ صِفْتِ گَرِ خُو شِنَخْتِه مُوشِه.
- ۲۲ آدَمِ جَاهِلِ رِه حَتِيْ اَكِه قَدِ دَانِه بَابِ قَتِي
 دَ مَنِه اُوغُوْرِ اَنْدَخْتِه قَدِ دِسْتِه شِي بُكُوِي،
 بَاَزِ اَمِ جِهَالْتِ شِي گُمِ نُمُوْشِه.

- ۲۳ دَ حَالِ رَمِه خُو خُوْبِ هُوْشِ خُو رِه بِيْگِيْر
 و دَ بِلِه گِلِه خُو تَوَجُهِ كُو،
- ۲۴ چِرَاكِه مَال-و-دَوْلَتِ دُنْيَا دَايِمِي نَبِيْهه،
 و تَاج-و-تَخْتِ يِگِ پَادِشَاهِ اَمِ تَا اَبَدِ بَلْدِه نَسْلِ شِي بَاقِي نُمُوْمَنِه.
- ۲۵ وَخْتِيْكَه عِلْفِ تَامُو شُدْ،
 حَاصِلِ نُو سَوَزِ مُوْنِه و عِلْفِ كُوْهَسْتُو دِرُو مُوشِه،
- ۲۶ اُو غِيْتِ گُوْسِيْنِدُو بَلْدِه كَالَايِ تُو پَاشْمِ مِيْدِيِه،
 و فِرُوْشِ نَكِه هَا، قِيْمَتِ زَمِي خَرِيْدُو رِه بَلْدِه تُو تِيَارِ مُوْنِه،

^a ۱۷: ۲۷ دَ جَايِ «عَقْل-و-هُوش» دَ زَبُوْنِ عِبْرَانِي «رُوِي» نُوْشْتِه يِه.

۲۷ و شِیرِ بُرَا بَلَدِه خوراکِ خود تُو و خوراکِ خانوارِ تُو
و ام بَلَدِه پَرَوَرِشِ کِنِیزایِ تُو بَس مُونِه.

۱ بَدکارا دُوتا مُونِه دَ حالِ که هِیچِ کسِ اونا ره دُمبالِ نَمونِه،
۲۸ مگمِ آدمایِ صادقِ رَقمِ شِیرِ اَلّیِ دِلَاوَرِ اَسْتِه.

۲ اگِه یِگِ مُلکِ دُچارِ فِسادِ شُنِه، حُکمرانایِ شیِ زیادِ موشِه؛

لِیکِنِ یِگِ رِهبرِ هُوشیارِ و دانا مَمَلکَتِ ره اُسْتوارِ-و-آرامِ نِگاهِ مُونِه.

۳ حاکِمِ پَسْتِ که دَ بِلِه غَرِیبا ظَلَمِ مُونِه

رَقمِ بارِشِ تِیزِ وَریِ اَسْتِه که حاصلاتِ ره از بَینِ مُویرِه.

۴ کَسایِ که شَرِیعتِ ره ایلِه مُونِه، اونا بَدکارا ره صِفَتِ مُونِه،

لِیکِنِ کَسایِ که از شَرِیعتِ اِطاعَتِ مُونِه، دَ خِلَافِ بَدکارا دَ حالِ مُبارزه اَسْتِه.

۵ بَدکارا اَرزِشِ عَدالتِ ره نَمِیدَنِه،

مگمِ کَسایِ که دَ جُسْتُجویِ خُداوندِ اَسْتِه تمامِ چِیزِ ره مُوفامِه.

۶ آدمِ غَرِیبِ که دُرُسْتکارِ بَشِه

از آدمِ پُولدارِ که بَیراهِ بَشِه، بَهتَرِ اَسْتِه.

۷ کَسیِ که از شَرِیعتِ اِطاعَتِ مُونِه، باچِه دانا یِه،

مگمِ کَسیِ که قدِ آدمایِ خرابِ اَنڈِیوالِ اَسْتِه، آتِه خُو ره رَسوا مُونِه.

۸ کَسیِ که مالِ-و-دولتِ خُو ره از راهِ سُوَدخوریِ-و-مَنفَعَتِ جویِ دَ دِستِ مِیرِه،

اُو ره بَلَدِه کَسیِ جَمِ مُوکنِه که اُو دَ غَرِیبا رَحِمِ دَرِه.

۹ آدمیِ که گوشِ خُو ره از شِنِیدونِ شَرِیعتِ دَوَرِ مِیدِیِه،

خُداوندِ حتّیِ از دُعایِ امْرُوِ آدمِ بَد مُویرِه.

۱۰ کَسیِ که آدمِ دُرُسْتکارِ ره دَ راهِ بَدِ دَعوَتِ مُونِه

خودِ شیِ دَ چاهِ موفتِه؛

مگم پاداش-و-میراثِ خُوبِ نصیبِ آدمای پاک مُوشه.
 ۱۱ آدمِ دَوْلَتَمَنَدِ دَ نَظَرِ خُودِ خُو هُوشیارِ آسته،
 مگم شخصِ غریبِ که دانا بَشه، از حَقِیْقَتِ اَزُو خِبرِ دَره.
 ۱۲ وختیکه آدمای نیکِ کامیابِ مُوشه تمامِ کسا خوشی مُونه،
 مگم غَیْتِیکه بَدکارا دَ قُدْرَتِ مِیرَسهِ مَرْدُمِ خُودِ ره تاشه مُونه.
 ۱۳ شخصی که خطایِ خُوِ ره بُپُوشَنه، کامیابِ نَمُوشه،
 مگم هر کسی که او ره اِقرارِ کُنه و اَزُو دِستِ بَکِشه، رَحْمَتِ کَمایی مُونه.
 ۱۴ نیکِ دَ بَخْتِ اَدَمِ که ترسِ خُداوندِ ره همیشه دَ دِلِ خُوِ دَره،
 مگم کسی که سنگِ دِلِ آسته دَ بَلاِ گِرِفْتارِ مُوشه.
 ۱۵ آدمِ بَدکارِ که دَ بِلَهِ مَرْدُمِ بیچاره حُکمرانیِ مُونه،
 مِثْلِ شِیرِ دَرِنده و خِرْسِ حَمَله_گَرِ آسته.
 ۱۶ حُکمرانِ کم_عقلِ دَ سِرِ مَرْدُمِ خُوِ ظَلَمِ مُونه،
 مگم یگِ پادشاهِ که از بے_انصافی و رِشْوَتِ خُوری نَفَرَتِ دَشْتَه
 بَشه، حُکمرانیِ شیِ دَوامِ دارِ مُومَنه.

۱۷ یگِ آدمِ که خُونِ کُدَمِ کسِ دَ گَرْدونِ شیِ بَشه،
 او تا دَمِ مَرگِ فراریِ آسته.
 نَه ایلِ که کسِ او ره کُومَکِ کُنه.
 ۱۸ او کسی که دَ راهِ راستِ گامِ میله نِجاتِ پَیداِ مُونه،
 لیکنِ او کسی که دَ راهِ هایِ کَجِ موره، یگِ دَمِ چَپهِ مُوشه.
 ۱۹ شخصی که دَ زمینِ خُوِ کِشت-و-کارِ مُونه از نانِ سِیرِ مُوشه،
 مگم کسی که از چیزایِ فَضُولِ پِیرویِ مُونه، سَخْتِ دُچارِ غریبیِ مُوشه.
 ۲۰ آدمِ نیکِ، خَیر-و-بِرکتِ کَلوِ نصیبِ شیِ مُوشه،

مگم کسی که میخایه دَ عَجَلَه دَوْلَتَمَند شُنه، اُو بے جَزَا نَمُونَه.

۲۱ طرفداری کدو کارِ حُوبِ نَبییه،

لیکن یگو کس آسته که حتیٰ بَلَدِه یگ لُغمه نان ام، خود ره خطاکار مونه.

۲۲ آدمِ سُخِ سرگرمِ جَمِ کدوِنِ دارایی آسته

و نَمُوفامه که احتیاجی-و-تنگدستی دَ اِنْتِظار شی آسته.

۲۳ کسی که یگ آدم ره سرزنش مونه،

دَ آخِرِ خَیر-و-بَرَکتِ کَلو مینگره،

نِسبَتِ دَزُو کسی که قد زیون خُو چاپلوسی کده.

۲۴ کسی که آته و آبه خُو ره چور مونه و مَوگه که ”ای گناه نَبییه،“

اُو آدمِ رَفیقِ تَخْرِیبِ کارا حساب موشه.

۲۵ آدمِ حَرِیصِ باعِثِ جنگ-و-جَنجالِ آسته،

مگم کسی که دَ خُداوند تَوکَل کُنه، کامیاب موشه.

۲۶ کسی که دَ خود خُو تکیه کُنه بے عقل آسته،

لیکن کسی که دَ راهِ حِکمتِ گام بیله، اُو دَ اَمِن-و-سُکُونِ زندگی مونه.

۲۷ شخصی که دَ مردُمِ غَرِیبِ کومک کُنه، دَ هیچ چیزِ مُحْتَاجِ نَمُوشه،

مگم آدمی که چیمای خُو ره ازوا پُوٹ کُنه، نالتِ های کَلو دَ بِلَه شی مییه.

۲۸ وختیکه آدمای بَدکار دَ قُدْرَتِ مِیرَسَه، مردُمِ خود ره ازوا پُوٹ مونه،

مگم غَیْبَتیکه اونا تَباه موشه، تعدادِ آدمای نیک بسم کَلو موشه.

۲۹ کسی که بعد از سرزنشِ زیاد، بسم کَلَه شَخی کُنه
اولغَه تله میده موشه و دیگه عِلاجِ نَدَره.

۲ وختیکه آدمای نیک دَ اَکثَرِیتِ بَشَه مردُمِ خوش آسته،

مگم آدمِ بَدکار که حُکمرانی کُنه، مردُمِ ناله مونه.

۳ آدمی که حِکمتِ ره دوست دَره آته خُو ره خوشحال مونه،

- لیکن کسی کہ قد خاتونوی بدکار دوستی کُنه مال-و-دَوْلت خُو ره بریاد میدیه.
- ۴ پادشاهِ عادلِ مَمَلکَتِ خُو ره محکم-و-قَوی جور مُونه،
مگم آدمِ رِشوتخور مُلکِ خُو ره خراب مُونه.
- ۵ کسی کہ قد همسایه خُو چاپلوسی مُونه،
حَلقَه دام ره دَ پای شی میندزه.
- ۶ آدمِ بد دَ دامِ گُناهِ خُو گِرِفَتار مُوشه،
مگم آدمِ نیک سرود میخانه و خوشی مُونه.
- ۷ آدمِ نیک حقِ غریبا ره دَرک مُونه،
لیکن آدمِ بدکار دَ فِکِرِ ازوا نییه.
- ۸ آدمای لَوڈَه دَ شارِ شورِش میندزه،
مگم آدمای دانا قار ره تا مِیشتنه.
- ۹ اگه آدمِ دانا قد آدمِ جاهلِ دعوا دَره،
آدمِ جاهلِ یا قار مُوشه و یا ریشخندی مُونه، مگم آرام نَمُوشه.
- ۱۰ آدمای که تُشِنِه خُونِ اَسْتِه، دَ حَقِیْقَتِ از آدمِ بے گُناهِ نَفَرَتِ دَره،
مگم آدمای راستکار سلامتی جانِ ازو ره میخایه.
- ۱۱ آدمِ بے عقلِ قار-و-خَشَمِ خُو ره یگرهیی از خُو بُر مُونه،
مگم آدمِ دانا جَلَوِ قارِ خُو ره میگیره.
- ۱۲ اگه حاکِمِ دَ تورایِ دروغِ کلو گوشِ بدیه،
تمامِ خادِمایِ شیِ بدکارِ جورِ مُوشه.
- ۱۳ آدمِ غریبِ و آدمِ ظالمِ یگِ رَنگیِ شیِ دَزیِ اَسْتِه
که خُداوندِ چیمایِ هر دُوی شیِ ره بینا کده.
- ۱۴ یگِ پادشاهِ که غریبا ره دَ راستیِ قضاوتِ کُنه،
تَخْتِ پادشاهیِ شیِ تا اَبَدِ پایدارِ مومنه.

۱۵ چوب زدو و سرزنش، حکمت ره دَ بار میره،
 مگم باچه بے جَلو آبه خُو ره شرمنده مونه.
 ۱۶ وختیکه تعدادِ آدمای بدکار کلو شنه گناه عَدَر موشه،
 مگم آدمای نیک نابودی ازوا ره دَ چیم خُو مینگره.
 ۱۷ بچکیچای خُو ره تریبه-و-اصلاح کُو تاکه باعثِ آرامش تُو شنه
 و دَ جان تُو خوشی-و-لذت بییره.

۱۸ دَ جایی که پیغامِ خدا نییه، مردُم بے راه موشه،
 مگم نیک دَ بختِ کسی که احکامِ خدا ره پوره کنه.
 ۱۹ خدمتگار تنها دَ نصیحتِ اصلاح نَموشه،
 اگرچه تورای تُو ره موفامه، مگم از آید تُو نَموشه.
 ۲۰ امو آدم ره مینگری که دَ عجله جواب میدیه؟
 نسبت دَ امزو آدم بلده آدم بے عقل امید کلوتر آسته.
 ۲۱ کسی که نوکر خُو ره از ریزگی دَ ناز پرورش مونه،
 او دَ آخرکار بلده بادار خُو کوٹیو جور موشه.
 ۲۲ آدم بدقار جنجال پیدا مونه
 و آدم تند خوی باعثِ گناه های کلو موشه.
 ۲۳ کبر-و-غرورِ انسان او ره دَ زمی میزنه،
 لیکن فروتنی انسان باعثِ سربلندی شی موشه.
 ۲۴ کسی که قد دُز شریگ آسته، او دُشمنِ جانِ خود خُو یه،
 چراکه او دَ محکمه قسم دده موشه، مگم راستی ره اقرار نَموکنه.
 ۲۵ کسی که از انسان ترس موخوره، دَ دام گرفتار موشه،
 لیکن آدمی که دَ خداوند توکل کنه محفوظ مومنه.

۲۶ غدر مردُم از حاکِمِ اِنْتِظَارِ لُطْف-و-مِهْرِبَانِي ره دَره،
 لِيكِنِ قِضَاوَت-و-اِنصَافِ دَ سِرِ اِنسَانِ فِقْطِ از طَرَفِ خُداوندِ اَسْتِه.
 ۲۷ اَدَمِ نِيكِ از بَدكارا نَفَرَتِ دَره،
 و بَدكارا از اَدَمِ نِيكِ.

۳. اِنبِيَا توراى اَكُوْرِ باچِه ياقَه اَسْتِه
 كه بَلدِه اَزُو وَحِي اَمُدُد،

و اُو اَمِي ره دَ اِيْتِيئِيلِ و اُوْكالِ نَقْلِ كَد:

۲ راسْتِي كه ما از پِگِ اَدَمَا كَدِه كَلُو بِي عَقْلِ اَسْتُم
 و دانايبِي اِنسَانِ ره نَدَرُم.

۳ ما حِكْمَتِ ره يادِ نَكْرِفْتِيْمِ

و هِيچِ مَعْلُومَاتِ دَ بارِهِ خُدا نَدَرُم.

۴ اُو كِي اَسْتِه كه دَ اَسْمُوْ بِالِهِ رِفْتِ و اَزُوْنجِي تا اَمَد؟

اُو كِي اَسْتِه كه بادِ ره دَ مُشْتِ خُو جَمِ كَد؟

اُو كِي اَسْتِه كه اُو ها ره دَ چَپَنِ خُو بَنَدِ كَد؟

اُو كِي اَسْتِه كه حُدُوْدِ زَمِي ره تَعْيِيْنِ كَد؟

نامِ اَزُو چِي اَسْتِه و باچِه شِي چِي نامِ دَره؟

بُگِي اِكِه مِيْدِنِي!

۵ تَمَامِ توراى خُدا پاك-و-خَالِصِ اَسْتِه،

اُو رَقْمِ سِپَرِ از تَمَامِ كَسايِ كه دَزُو پِناهِ مُوبَرِه، حِفَاظَتِ مُونِه.

۶ دَ توراى اَزُو هِيچِ چِيْزِ اِضافِه نَكُو،

نَشْنِه كه تُو ره سِرْزَنِشِ كُنِه و تُو دروغگوِي حِسَابِ شُنِي.

۷ آی خُدا، پیش ازی که بُرُم از تُو دُو چیز طلب دَرُم
که از مه دِریغ نَکنی:

۸ مَره از غَلطی و دروغ گُفتو دُور نِگاه کُو؛

و مَره نَه غَرِیب جور کُو و نَه دَوْلَتَمَند،

بَلکِه اَمُوقَس روزی بَدی که ضَرُورَت دَرُم.

۹ چُون اگِه دَوْلَتَمَند شُنُم اِمکان دَره تُو ره اِنکار کُنُم

و بُگُم: ”خُداوند کی آستِه؟“

اگِه غَرِیب شُنُم اِمکان دَره، دُزی کُنُم،

و نام خُدای خُو ره بے حُرْمَت کُنُم.

۱۰ نوکر ره پیش صَاحِب شی بد نَگوی؛

نَشَنه تُو ره نَالَت کُنَه و تُو مُجَرِم حِساب شُنی.

۱۱ اُوطور یگ نَسلی ام و جُود دَره که اُونا آتِه گون خُو ره نَالَت مُونه

و آبه گون شی ازوا خَیر نَمینگره.

۱۲ و اُوطور یگ نَسلی ام و جُود دَره که اُونا دَ نَظَرِ خود خُو پاک آستِه،

مِگم از نِجاست خُو پاک نَشُدِه.

۱۳ باز ام یگ نسل دِیگِه و جُود دَره که چیمای شی پُر غُرُور آستِه

و کَرِیکای شی پُر کِبر.

۱۴ گروه دِیگِه آستِه که دَندونای شی رَقمِ شَمشیر

و اَلأشَه های شی رَقمِ چاقو ها آستِه،

تاکه غَرِیبا ره از رُوی زمی،

و مُسکینا ره از بَینِ مَرْدُم قُورت کُنَه.

۱۵ زَالُو دُو دُخْتَرِ دَرَه^a
 که اونا مُوگه ”بِدی، بِدی.“
 سِه چیز آسته که سیر نَمُوشه،
 بلکه چار چیز آسته که هرگز نَمُوگه ”بَس آسته:“
 ۱۶ عالمِ مُرده ها،
 رَحْمِ نازای،
 زمینی که از آو سیر نَمُوشه
 و آتشی که هرگز نَمُوگه ”بَس آسته!“
 ۱۷ چیمی که آتِه خُو ره ریشخند مونه
 و از آید آبه خُو نَمُوشه،
 زاغ های دَرَه امو چیم ره از کاسِه سر بُر مونه
 و چُوچه های بُرگُج اُو ره مُخوره.
 ۱۸ سِه چیز بلده مه کلو عجیب آسته،
 بلکه چار چیز آسته که ما اونا ره نَمُوفامم:
 ۱۹ پرواز کدونِ بُرگُجِ دَ آسمو،
 راه رُفتونِ مارِ دَ رُوی تَخْتِه سنگ،
 تیر شُدونِ کِشتی از بحر
 و پیدای شُدونِ عِشَقِ بَینِ دُخْتَرِ و باچه.
 ۲۰ رُوشِ خاتُونِ بَدکارِ اِبنی رَقمِ آسته:
 اُو یَگُو چیز ره مُخوره و دان خُو ره پاک کده مُوگه که
 ”ما هیچ گُناه نَکدیم.“

^a ۳۰: ۱۵ «زالو» یعنی جوگ و یا کرمی که دَ سر و دُم خُو نیش دَره که از هر دُو طریق میتنه از پوستِ

انسان خُون چوش کنه.

۲۱ دَ سَبَبِ سِه چيز زمی لَرزه مُونه،
بلکه چار چيز ره زمی برداشت کده نَمیتنه:
۲۲ غلامی که حُکمرانی کُنه،
آدمِ اَحَمَق که از نان سیر شده بَشه،
۲۳ خاتُونِ نَفَرین شده که شوی کده بَشه
و کِنیزی که جای خاتُونِ اَرباب خُو ره گِرِفته بَشه.

۲۴ چار چيز آسته که دَ زمی کَلو ریزه یه،
مگم غَدَر دانا:
۲۵ مُورچه ها که یگ مخلُوقِ ضعیف آسته،
لیکن خوراک خُو ره دَ تایستو دَخیره مُونه؛
۲۶ خرگوشِ کوهی که یگ قومِ ناتو آسته،
مگم وُر خُو ره دَ مَنه سنگای قاده جور مُونه؛
۲۷ مَلَخ ها که پادشاه نَدَره،
لیکن پگِ ازوا دِسته دِسته حَرکت مُونه؛
۲۸ و چَلپاسه که میتنی اُو ره دَ دِست خُو بَگیری،
مگم اُو دَ قصر های پادشاه ها ام زندگی مُوکنه.

۲۹ سه چيز وُجُود دَره که دَ هوای بلند قَدَم مِیَزنه،
بلکه چار چيز آسته که راه رفتون شی با عِزَت آسته:
۳۰ شیر که پادشاهِ حَیوانا آسته
و از هیچ چيز پَسکده نَمُونه،^a

^a ۳۰:۳۰ «پَسکده نَمُونه» یعنی از هیچ چیز ترس نَمُخوره.

۳۱ خُرُوسِ نَوینگی که کونتی کونتی راه میگرده،
یگ تکه،

و یگ پادشاه که قد لشکر خُو بشه.

۳۲ اگه از رُوی حَمَاقَتِ خُو مغرور شُدی

یا اگه نَقَشِه شَیطانِی دَ دِلِ خُو کشیدی،

پس دِستِ خُو ره بِلِه دان خُو بیل.

۳۳ چُون از خِشپه کدُونِ شَیِرِ پَنبِرِ جُورِ موشه

و از خِشپه کدُونِ بِنیِ خُونِ جاری موشه

و از پَیدا شُدُونِ قار، جنگ-و-جَنجالِ دَرِ مِیگیره.

۳۱ اینیا تورای لیموئیل پادشاهِ مَسّه آسته
که آبِه شی دَرُو پَند دَد:

۲ چی بُوگمِ آیِ باچه مه؟

چی توره بُوگمِ آیِ باچه کوره مه؟

یا چی گب بزَنمِ آیِ باچه نذر-و-نیاز مه؟

۳ قَوَتِ جوانیِ خُو ره دَ خائونو خَرچِ نَکُو

و راه-و-رَوشِ خُو ره دَ اُو کسای که پادشاهِ ها ره تباه مونه، اِفشا نَکُو.

۴ آیِ لیموئیل، بِلدِه پادشایو دُرست نییه

اَر، بِلدِه پادشایو دُرست نییه که اونا شرابِ انگور وُچی کُنه

و نه ام بِلدِه حُکمرانا که اونا عاشقِ شرابِ قوی بشه.

۵ نَشنه که اونا ازی چیزا وُچی کده قانُون ره پُرْمشت کُنه

و حقِ مظلوما ره پایمال کُنه.

۶ شرابِ قوی ره دَ کسای بَدی که دَ اِنْتَظارِ نابودیِ خُو یه

و شرابِ انگور ره دَ آدمای که تلخ‌کام-و-دل‌تنگ آسته
 ۷ تاکه وُچی کده فقر-و-بدبختی خُو ره پُرمُشت کُنه
 و سختی های خُو ره دِیگه دَ یاد خُو نیره.
 ۸ دان خُو ره بلده کومکِ گُنگه ها و بے زبونا واز کُو
 و از حقِ بے چاره‌گو دفاع کُو.
 ۹ زبون تُو بند نَمنه و دَ انصاف قضاوت بُو
 و از حقِ غریبا و مُحْتَاجا دفاع کُو.

۱۰ یگ خاتونِ خُوب ره کی میتنه پیدا کُنه؟
 آرزشِ ازو از جواهرات کده ام کلوتر آسته.
 ۱۱ دِل شُوی شی دَ سرِ ازو اِعْتِماد دَره
 و شُوی شی دَ هیچ چیز مُحْتَاج نییه.
 ۱۲ اُو دَ تمامِ روزای زندگی خُو
 قد شُوی خُو خُوبی مونه، نه بدی.
 ۱۳ اُو پاشم و کتان بلده خُو پیدا مونه
 و اونا ره دَ خوشی قد دِستای خُو می‌ریشه.
 ۱۴ مِثلِ کِشتی های تجارِتی اَلی که سامان از جای های دُور میره،
 اُو ام خوراک خُو ره از دُور میره.
 ۱۵ صَباح‌گاه که هنوز تریک آسته، اُو باله موشه
 و بلده خانوار خُو خوراک تهیه مُوکُنه
 و دَ کنیزای خُو ام حقِ نان شی ره میدیه.
 ۱۶ یگ پتی زمی ره دَ نظر گِرِفْتنه اُو ره میخَره
 و قد کمالِ دِستای خُو یگ باغِ انگور جور مونه.

- ۱۷ کَمَر خُو ره محکم بسته مُونه
و بازُو های خُو ره بلده کار کدو قوی مُونه.
- ۱۸ اُو مینگره که تُجارت شی یگ نتیجه خُوب دَره.
چراغ شی تمامِ شاو از خاطرِ شاوکاری شی گل نَمُوشه،
- ۱۹ اُو تار ره دَ نیفه چپو بند کده
سنگ ره قد دِسْت خُو تاو میدیه.
- ۲۰ اُو دِسْت خَیر خُو ره دَ غریبا واز مُونه
و دِسْتای خُو ره سُون مردُمِ مُحْتاج ایله کده خَیرات میدیه.
- ۲۱ اُو از یخی و بَرَفِ زِمَسْتو ترس نَمُوخوره،
چراکه بلده تمامِ خانوادِه خُو کالای گرم تهیه کده.
- ۲۲ اُو بلده خود خُو پوشاک جور مُونه
و کالای کتانِ نَرَم و اَرَعوانی دَ جان خُو مُونه.
- ۲۳ شُوی شی دَ مَنِه شار-و-دَرَبار نامتو یه
و قد بَزُرگا-و-کلانای منطقه میشینه.
- ۲۴ اُو کالا های کتانی جور کده اونا ره سَوَدا مُونه
و کَمَر بندا ره بلده تُجارا تیار مُونه.
- ۲۵ قُوت و عِزَت، کالای اَزُو آسته
و اُو روزای آینده خُو ره خوشحال مینگره.
- ۲۶ اُو دان خُو ره دَ حِکمت واز مُونه
و تعلیمِ پُر مُحَبَّت دَ سِرِ زبون شی آسته.
- ۲۷ اُو دَ راه-و-رُوشِ خانوادِه خُو خُوب تَوَجُّه مُونه
و نانِ ثمبلی ره نَمُوخوره.
- ۲۸ اولادای شی باله شده اُو ره تعریف مُونه

و شُوی شی ام صِفَتِ اَزُو ره کده مُوگه:

۲۹ "غدر خاتونو کارای نیک-و-خوب کده،

مگم تُو از پگِ ازوا کده بے مثال اُستی."

۳۰ مَقْبُولی و نُوربندی، فِرِبِنده و ناپایدار اُسته،

مگم خاتونی که از خُداوند ترس مُخوره، قَابِلِ تعریفه.

۳۱ اَجْرِ کارای شی ره دَزُو بَدید

و بیلید که عمال شی دَ درگه شار و مَجْلِسِ کلانا باعِثِ

تعریف-و-توصیف شی شُنه.